

Poštarina plaćena u gotovom

PRETPLATA NA „ŽIDOV“ STOJI: GODIŠNJE D 100.—, POLUGODIŠNJE D 50.—, ČETVRTGODIŠNJE D 25.—. OGLASI SE RAČUNAJU PO STALNOM CJENIKU. — PLATIVO I UTUŽIVO U ŽAGREBU. — BROJ ČEK. RAČUNA UPRAVE „ŽIDOV“ JE 33.831.

ŽIDOV

Pojedini broj stoji 2 dinara

„ŽIDOV“ IZLAZI SVAKOGA PETKA. UREDNIŠTVO I UPRAVA „ŽIDOVA“ NALAZI SE ŽAGREB, ILICA 31./III. ZAKLJUČAK REDAKCIJE ZA ČLANKE DO SRIJEDE U 12 SATI, ZA VIJESTI DO SRIJEDE 18 SATI. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

GODINA X.

ZAGREB, 5. marta 1926. — 19. adara 5686.

BROJ 10.

Lord Plumer i Arapi

Odgovor Lorda Plumera na memorandum arapske palestinske egzekutive. — Šeik Asaad Šukeiri o odnošajima medju palestinskim Arapima i saradnji s vladom. — Budžet palestinske vlade.

Louis Lipsky o ulozi i zadacima američkih cionista. — Keren Hajesod u Americi. — Uspjeh palestinskog drajva.

Vrhovni komesar pobija kritiku arapskih ekstremista i objavljuje reforme.

Jerusolim, 1. marta (ITA). Vrhovni Komesar za Palestinu Lord Plumer primio je odaslanstvo palestinske arapske egzekutive. U svom govoru opširno je govorio o memorandumu, koji mu je predala palestinska arapska egzekutiva 13. oktobra prošle godine. Lord Plumer je izjavio: o prvom dijelu memorandumu, koji sadržaje žalbe protiv mandatarne vlasti i njene politike i protiv moćega predšasnika Sir Herbert Samuela ne može se diskutirati, jer te tužbe ne odgovaraju ispravnom tonu. A što se tiče drugoga dijela memorandumu, koji donosi stvarne prijedloge može se da kaže: vlada je sve te prijedloge proučila pa na njih ima da odgovori slijedeće: provest će se reforma poljoprivrede na taj način, da će se na mjesto desetine uvesti porez na zemljište. Lokalna industrija pomoćat će se što se više može. Vlada će raspisati izbore za gradske uprave. Propis o vjerskim općinama je već objavljen, a doskora će se zakonski urediti i pitanje radništva. Vlada će popraviti luku u Hajfi. Jednako će se poduzeti mjere u pitanju skrbi za djecu. Naprotiv odbija vlada zahtjev za autonomiju arapskoga školstva.

Lord Plumer je završio svoj govor: to je u kratkim riječima program vlade u Palestini. Ovaj se program može izvršiti samo ako je red u zemlji obezbjeđen. Zbog toga će biti najpreča briga vlade, da obezbijedi mir i red u Zemlji. Svi oni, koji će ometati rad, imat će da snose tešku odgovornost.

UMJERENA STRUJA MEDJU ARAPIMA U PALESTINI. Intervju izvijestitelja Jevrejske Telegrafске Agencije sa šekom Asaad Šukeirijem. — Za saradnju s vladom. — O saradnji sa Židovima.

Jerusolim, 2. marta (ITA). Šeik Asaad Šukeiri, jedan od najuglednijih vodja palestinskih Arapa dao je u razgovoru s izvijestiteljem Jevrejske Telegrafске Agencije izjave o raspoloženju, koje vlada medju Arapima u vezi s time, što je vlada anulirala izbore u Vrhovno Vijeće Muslimana u Palestini.

Šeik Asaad Šukeiri bio je ranije generalnim direktorom političkoga ureda sultana Abdul Hamida, a kasnije i član turskoga parlamenta. Za vrijeme rata bio je Veliki Muftija četvrte turske armije. Sada je jedan od vodećih arapskih velikasa u Palestini, a bio je medju onim arapskim efendijama, s kojima je Sir Herbert Samuel pregovarao o osnivanju Arab Agency.

Šeik Asaad Šukeiri rekao je medju ostalim: Razlog čitavome konfliktu o Vrhovnom Muslimanskom Vijeću u Palestini jest u tome, što sadašnji predsjednik toga vijeća, Veliki Muftija Amin Huseini (Član Huseini porodice, kojoj pripada i predsjednik arapske palestinske egzekutive Musa Kazim Paša) nije svojevremeno bio izabran na ispravan način, jer ga nije birao Ulema (vijeće svećenika), nego ga je imenovala vlada uz povredu zakona i običaja. Sadašnji muftija nema kvalifikacije, da djeluje kao predsjednik Vrhovnoga Muslimanskoga Vijeća za Palestinu. Njeđa je imenovala muftijom Sir Herbert Samuel u maju 1921., kad su se u Palestini desili nemiri, jer se Vrhovni Komesar bio nadao, da će utjecaju Huseini - porodice uspjeti da utiša borbeno raspoloženje arapskoga pučanstva. Drugi je razlog sadašnjemu konfliktu u tome, što propis vlade o Muslimanskom Vrhovnom Vijeću ne uzima u obzir interese muslimanske općine i ne daje općini nikakovo pravo kontrole nad radom Vjeća. Fond, koji se u svem islamskom svijetu sakupljao za restauraciju Omarove Mošeje potrošen je, a da se restauracija nije obavila; nema nikakove kontrole; sve tužbe u tom pogledu i palestinskoj vladi i kolonijalnom uredu u Londonu ostale su bez uspjeha. Jedinstveni religiozni, politički i socijalni arapski front je samo onda moguć, ako se na svim stranama napuste osobni motivi. Medjutim u arapskoj egzekutivi nije tako. Najbolji put za arapsko pučanstvo u Palestini vodi u smjeru saradnje s vladom i to prema jednom programu, koji garantuje interese pučanstva, a da se ne popušta predrasudama o mandatu. »Ali — završio je Šeik — ne držimo saradnju sa Židovima toliko mogućom, jer su ciljevi cionista upereni dalje, nego što to oni općenito priznaju. Njihov je konačni cilj, da potisnu Arape iz Palestine i da spriječe svaki pokušaj, da se arapske zemlje ujedine. (Ovdje se najbolje vidi, kakovu rezonancu postizava galama revizionista u arapskom pitanju. Ured. »Židova«).

BUDŽET PALESTINSKE VLADE ZA GOD. 1925.—1926.

Jerusolim, 1. marta (ITA). Budžet palestinske vlade za godinu 1925.—1926. iznosi 2.166.601 EL. U tom budžetu iznosi stavka britanske žandarmerije u Zemlji 189.247 funti. Izdaci za palestinsku policiju predviđeni su svotom od

299.775 funti. 223.000 funti predviđeno je kao obrok za isplatu dijela otomanskoga duga, koji je otpao na Palestinu i na ime isplate ostalih državnih dugova Palestine. Stavka školstvo iznosi 106.511 funti, a zdravstva 84.481 funtu. Valja istaknuti, da je Palestina je dina od otomanskih nasljednih zemalja, koja plaća svoj državni dug.

AMERIČKI CIJONISTI.

Njihova uloga u cionističkom pokretu.

New York, 28. februara (ITA). Mr. Louis Lipsky predsjednik američke cionističke organizacije održao je jučer na sjednici egzekutive te organizacije govor o sadašnjem stanju u cionističkom pokretu i rekao da utjecaj američkih cionista raste i da se s ovim cionistima imade računati kao s odlučnim faktorom u pokretu. Stanje je u pokretu i u Palestini takovo, da američki cionisti moraju i u doprinošenju za fondove i u duševnom i administrativnom radu stupiti u prednji front. Prvi puta u povijesti američkog cionizma stavlja mu se zadaća da bude predvoditeljem. Nažalost se ovdje nijesu odgojile ličnosti za vodje, jer su sve snage bile posvećene nastojanju, da se skupi potreban novac za izgradnju, pa se tako bio zanemario studij problema pokreta i izgradnje Palestine.

Nakon toga razložio je Mr. Lipsky zaključak Cionističke Egzekutive o preseljenju Glavnoga Ureda Keren Hajesoda u Jerusolim, a zatim je prešao na pitanje proširenja Jewish Agency, pa je rekao, da danas nema onakvih preduvjeta, kakovih je bilo pred tri godine, kad su započeli pregovori o proširenju Jewish Agency. Zbog današnje konstelacije, moraju se revidirati uvjeti o proširenju Jewish Agency, koja bi imala da se proširi time, što bi necijonisti ušli u nju. Egzekutiva će ovo pitanje temeljito raspraviti u sjednici, koja će se održati naredne nedjelje.

Dalje je na sjednici američke cionističke egzekutive govoreno i o nastojanju svjetske organizacije Agudas Jisroel, da osnuje ogranak u Americi i da tu plagira metode cionista u sabiranju novaca. U debati učestvovali su predsjednik Svjetske Cionističke Egzekutive g. Nahum Sokolov i pjesnik Hajim Nahman Bjalik. Upravni komitej američkih cionista ovlašten je da poduzme korake potrebne u toj stvari.

Upravni je odbor podastro sjednici plan o osnutku i uređenju palestinskoga emigracionoga biroa u Americi. Taj bi se biro imao osnovati u zajednici sa židovskim američkim savezom »Hias«, koji pomaže i zaštićuje židovske emigrante. Prigodom svojega nedavnoga boravka u Americi, da naime stvara vezu između Židova u Evropi i njihovih rođjaka u Americi tako, te bi ovi materijalno pomogli svojim rođjocima u Evropi da se nasele u Palestini. Upravni komitej i »Hias« već su se sporazumjeli u toj stvari. O tom se je projektu pavela odlučna diskusija, a na kraju je odlučeno, da se projekt uputi natrag upravnom komiteju na dalji postupak.

ZASJEDANJE KEREN HAJESODA U AMERICI.

U pet godina sakupljeno je 15 milijuna dolara. — 2.800.000 dolara namaknuo je dosada drajv Udruženih Palestinskih Fondova.

New York, 28. februara (ITA). pod predsjedanjem gosp. Morrisa Rothenberga održala se je ovdje treća godišnja skupština delegata američkih prinosa za Keren Hajesod. Bilo je prisutno 300 delegata, koji su zastupali 75.000 prinosa. Morris Rothenberg otvorio je skupštinu govorom, kojim je prikazao dosadašnji rad Keren Hajesoda u Americi i saopćio, da je u posljednjih pet godina sakupljeno u Udruženim Državama Amerike 15 milijuna dolara za Palestinu i da je Keren Hajesod namaknuo 10 milijuna dolara. Skupštinu su iza toga pozdravili predsjednik Svjetske Cionist. Egzekutive g. Nahum Sokolov, H. N. Bjalik i dr. Šmarjahu Levin. S mnogo pažnje saslušani su govori predsjednika Udruženih Palest. Fondova dr. Stephen Wisea i blagajnika američkog Keren Hajesoda Hermanna Cohnheima.

Mr. Emanuel Neumann, generalni sekretar drajva Udruženih Palestinskih Fondova, saopćio je, da je od 5 milijuna dolara, koji se imadu sakupiti u ovoj godini za potrebe Palestine, sabrano već 2 milijuna i 800.000 dolara. Valja kod toga istaknuti, da je ta suma namaknuta posvema bez doprinosa bogatih Židova u Americi; Mr. Emanuel Neumann drži da su se bogati Židovi hotice ovako ponijeli i da cionisti u Americi moraju biti to više prožeti sviješću, da sva odgovornost za izgradnju leži samo na njihovim ramenima i da doprinosi moraju da se prema tome i povise.

Dr. Stephen S. Wise opetovao je ovaj apel rekavši da je sada cionistima posvema jasno, da sav teret i čitava odgovornost za namaknuće potrebnog novca leži samo na njima.

U našim danima

Hebrejsko centralno cionističko glasilo »Haolam« u Londonu donosi u svom posljednjem broju ovaj članak g. Feliksa Rosenblütha, kojim je Cionistička Egzekutiva povjerala vodstvo »Ijar-akcije«. Organizacijoni odio Cionističke Egzekutive priposlao nam je taj članak na uvršenje.

I.

Hoće li se razložiti smjer, kojim je udarila organizaciona politika cionizma u posljednjim godinama, dao bi se ukratko naznačiti ovako: koncentracija svih materijalnih energija na izgradnju Palestine. — Smirenje vanjskoga fronta stišavanjem političke stranačke borbe izmedju cionista i necijonista. To bijaše smjer — a određivahu ga dva faktora. Jednom je bio uvjetovan snažnim dojmom i utjecajem živoga palestinskoga čina na cionističko mišljenje i osjećanje. Sučelice istinitosti i punoći palestinskoga bivanja izbljedjela je sadržina doživljaja galuta. Izgubila je svoju važnost i stupila na drugo mjesto. Važnije od toga rezultata, koji nije nitko namjerice htio, rezultata prirodnooga razvitka, bilo je nešto drugo. Koncentracija na Palestinu bila je odraz i posljedica nužde i volje, da se izgradnja narodne domaje u ovoj generaciji i ako možda ne izvede, a ono učvrsti i ustali nerazrušivim temeljima.

Cionistički pokret nije si prije rata stavljaio pitanje o vremenu i tempu, a nije ni trebao da si stavlja. Njegovo puno pouzdanje, pa čvrsta vjera u stalan cilj, počivali su baš na vremenskoj neograničenosti njihovih aspekata. Ali brže nego što se itko nadao, našao se cionizam pred zadaćom, da se u zbilji, praktički afirmira i ta konfrontacija sa stvarnošću suzila je odmah vremenske mjere. Na ovoj generaciji leži zadaća! To bijaše velika misao nove epohe i nje-noga vodstva! Ovoj su se misli podredile sve mjere, sav rad. Primat palestinskoga rada nije potisnuo cionističke zadaće u galutu, ocijenio ih je štaviše kao veoma važne, ali zemaljska politika i sama kulturna politika ranžirale su se prema njihovoj neposrednoj vrijednosti za rješenje zadaće ove generacije. Smjelo jurišanje i odvažan zamah, koji trga mnoge za sobom, treba da najvrednije energije skrenu u jedan, palestinski smjer. Tako nije postao značajkom ove epohe Keren Hajesod, nego njenu karakteristiku čini isključivost kojom je on zavladao svim cionističkim životom. Simbol je te epohe, da Bjalik, kao propagandist Keren Hajesoda putuje preko mora, da Židovima u Americi govori o Palestini.

Smirenje vanjskoga fronta, prestanak političke stranačke borbe izmedju cionista i necijonista bijahu samo posljedica ove koncentracije svih energija na kolonizaciju i izgradnju. Izvrši li se u ovoj generaciji odlučan čin cionizma, bio bi duševni dobitak političke borbe sa starijom generacijom necijonista manje važan nego praktična korist njihove pripomoći u djelu izgradnje. Neutralizacija Keren Hajesoda — upotrebom njegovih sredstava isključivo za kolonizaciju i konstitucionalnim osiguranjem neutralnih organa vodstva — trebala je da stvori mir, simpatije, da pribavi pripomoć, a proširenje Jewish Agency trebalo bi da takovu suradnju zapečati. — Mirosljubivost cionista, bolje reći njihova sklonost miru, nije dakako mogla biti veća nego u necijonista. Nitko nije mogao dosada, a ne treba ni u budućnosti sumnjati u to, da će cionisti po pravilima najbolje mačevalačke škole parirati svaku smetnju, svako nečisto nadmetavanje i svaki napadaj.

I svi ostali organizacijoni i finacijalno politički prijedlozi te epohe polazili su odatle, da se u ovim godinama izgradnje mora podržavati mir, što se više može. Oni, što su pobijali neutralizaciju Keren Hajesoda, govorili su, da se i za posve cionističke fondove mogu dobiti necijonistički prilozii; zasigurno su pretpostavljali, da uzduh ne bi bio ispunjen bukom uzbudjene stranačke borbe. I ideja svjetskoga kongresa govori o sadržajno ograničenom sporazumu o praktičkim palestinskim pitanjima. Razni projekti o zajmu računali su i računaju s time, da će židovske općine i korporacije u galutu preuzeti jamstvo za amortizaciju palestinskoga zajma. Ukratko: tkogod je imao pred očima cilj većega cionizma, ubrzane izgradnje, rješenja historičkih zadaća cionizma u ograničenom, uskom vremenskom periodu, mislio je u bilo kojoj formi na sporazum sa što širim krugovima necijonističkoga dijela Židova, — na sporazum o Palestini.

II.

Izabrala se kojagod forma ekstenzivne politike, u svakom ćemo slučaju biti pred jednom dilemom: praktička potreba ekstenzivnosti sukobljuje se s pozivom za idejnim intenzitetom, težnjom, koja je cionističkom pokretu prirodjena i srasla s njegovom tradicijom. Nužno se taj konflikt očituje u periodičkim krizama. »Mjesec Cionističke Organizacije« je uvod epohe, u kojoj će se ozbiljno i ustrajno preduzeti uvijek nužnim smatrani pokušaj da se ukloni ova napetost.

To, i ništa drugo, misli apel Egzekutive, kad kaže: »Vrijeme je, da budemo svjesni sebe i da si dozovemo u svijest vrela naše snage«. Disciplinirana, jedinstvena i jaka organizacija je osnovka svake cionističke politike, a naročito palestino-centričke. Organizacija je intenziviranjem rada za Palestinu — što je poglavito zasluga Keren Hajesoda — stekla mnogo. Život cioniste u galutu oboгатio se revolucionarnom

idejom i činom maasera. Ideja osobne obveze na cionistički čin konkretno se odrazila u halucijutu i u prema prijašnjim periodama nešto u svom razvitku zaostaloj hebraizaciji omladine. Propaganda je pokazivala sve bolje perspektive. Cionistička samosvijest ispunila se ponosom zbog zaista velikih djela. Postala je slobodnija i šira nego što je bila u ono vrijeme, kad je bila opravdana samo ponosnim posjedom ispravne spoznaje.

To i mnogošta drugo je stečeno, — ali uspjesi se nijesu postigli bez gubitaka. Vjeruje li se ozbiljno, da se Erec Jisrael ne može izgraditi bez jake organizacije onih, koji nijesu tek tangirani idejom renesanse židovskoga čovjštva nego su njome sasvim prožeti, ne valja zaboraviti, da takova organizacija ne može postojati, a da ne bude svijesna svoje naročitosti i svoje specijalne vrijednosti posvuda, pa i usred palestinskih okolina. Ali se ne može zanijekati, da se politikom sporazuma i suradnje mogu granice, barem za vidik velike mase, lako izbrisati. Zbog toga znači jačanje organizacije: ograničenje njenoga duševnoga posjeda prema necionističkom i protucionističkom ispovijedanju, diskusija, duševna rasprava s necionističkim svijetom, izgrađivanje cionističke naročitosti, jačanje cionista u vjeri i spoznaji cionističkoga nauka. Ima za veliku političku organizaciju pored sredstava samoodgoje i stalne obnove energija i momenat, kojeg ne smije da se odrekne, jer bi inače pala u agoniju; a taj je momenat: propaganda, što se neprestano bori za istinu, prikupljanje i definitivne odluke drugih ljudi. Odvajkada je ova propaganda nama podjednako pouk i ustaljivanje naših pristalica. Propaganda u ovom najboljem smislu, s dvostrukim frontom prema unutra i prema vani, nije se mogla savršeno razviti na području politike sporazuma. Ona treba vlastito, prostorno određeno područje. U drugu ruku nije istina, da se duševna rasprava i duhovno razgraničenje može da predoči samo u mislim oblicima; običajne politike međustranačke borbe. Ta je borba najudobnija, ali ne jedina i najbolja forma razgraničenja.

Jačanje organizacije znači dalje: Podržavanje i jačanje organizatorne svijesti jedinstva. Cionistička Organizacija podvržnuta je u sve jačoj mjeri djelovanju procesa diferenciranja, koji uvjetuju gospodarski i kulturni zakoni. U Palestini se ova diferencijacija do nekog stepena nadaže samim razvitkom. Opasnost obzirom na svijest jedinstva je ondje zbog toga slabija, što su prostorna koncentracija, jednako na sva ramena podijeljeni pritisak političkih problema i opasnosti, nadsvodjenje pojedinačnih i raznih ekonomskih interesa, koji se sukobljuju, višim gospodarskim interesom cjeline, konačno i međusobna ekonomska ovisnost, uvijek uspješni korektiv protiv pretjeranog razilaženja grupa. Ipak ostaje produbljenje protivština interesa, prije svega njegov refleks na galut, stalnim ugroženjem organizatorne egzistencije i organizatornoga jedinstva cionističkoga društva. Opasnost je u galutu veća nego u Palestini, jer životu u galutu manjka onaj korektiv, koji se nadaže konstantnim zajedništvom političkih i ekonomskih zadaća cjeline, čitave zajednice. Protivnosti se lako mogu dijalektički zaoštriti udaljujući se od zbilje. Ovo trošenje snage u unutarnjim političkim raspravama šteti svijesti o onim elementima ideje, koji su zajednički svima cionističkim grupama, a dalje dosljedno i jedinstvenost i udarnu snagu samih financijskih akcija.

Cionističku je Organizaciju dosada poštedila sudbina svih interteritorijalnih pokreta i uopće velikih stranaka: nije bilo secesija ili odvajanja većega stila. I ako ni sada naka organizacija nije udvožena u tom pogledu, i ako nema akutne opasnosti raspada, ipak ne treba da budemo slijepi, pa da ne vidimo simptome bolesnoga disocijativnoga procesa, koji se u posljednje vrijeme množe. Ovdje može već da pomogne i samo spoznaja, ali u ovom pogledu može da vanredno djeluje oživljenje propagandističkog interesa, uklonjenje predočbe, da je propagandistička misija Cionističke Organizacije i njezinih grupa završena. Jer ovo oživljenje volje za potpunom propagandom, što osvaja čitavog čovjeka bilo bi vjerojatno povezano pojavom, da su se u isti čas potisnule unutarnje političke protivštine u galutu, budući da bi svaka grupa opet postala više svijesnom propagandističke vrijednosti druge grupe za razne slojeve židovstva.

Jačanje organizacije znači prije svega održanje cionističkoga idealizma u njegovoj iskonskoj čistoci. Samoosvještenje i navraćanje vodećih ličnosti pokreta, radu aktiviranje njihovih etski važnih i duševno stvaralačkih snaga. U tome smislu ovisi dakako jačanje organizacije u velikoj mjeri o faktorima, koji, kao elementi »pokreta« stoje izvan domašaja organizatorno tehničkoga bivanja, pa se ne mogu zahvatiti »akcijama«.

»Mjesec Cionističke Organizacije« ne može u tom pogledu biti više nego pokušaj, da postanemo svijesni vječne i nužne difference između organizacije i pokreta, između zbilje i duha, i da je spoznajom i osvještenjem toliko svladamo, koliko se to empirički može.

III.

Ovaj članak ne će da parafrazira poziv Egzekutive — ili da iscrpno prikaže, što ima ubuduće biti program i sadržina cionističkoga organizatornoga rada. Kad bi takovošta htio da bude, morala bi se da kaže još koja riječ o problemima cionističkog omladinskog pokreta i hebrejskoga kulturnoga rada; o vodstvu i vođenima i o koječem drugom. Mi smo se u toj vezi pozabavili pozitivnom važnosti akcije, koju je uvela Egzekutiva, da pokazemo, što ta akcija ne smije da bude. Ona ne znači odvratanje od palestino-centričkoga smjera politike posljednjih godina. Ne znači bijeg od teškog truda i odgovornosti dnevnoga rada Keren Hajesoda u svjetlije sfere idealistike, odriječene od empiričkih zahtjeva, nužde i nesavršenosti zbilje i čak u tamne sfere politizirajuće agilnosti. Ona znači prije svega: skupljanje snaga za veliku i presudnu zadaću ove generacije. Jer Palestina može da se izgradi samo u skoroj budućnosti, u ovo vrijeme, u naše dane.

Felix Rosenbluth.

PRIMICI KEREN HAJESODA U JANUARU.

Prinosi za Keren Hajesod iznosili su u mjesecu januaru ove godine svega 33.021 funtu. Ova je svota također ispod predviđene mjesečne kvote, koju traži budžet izgradnje, koji je prihvatio prošli Cionistički Kongres u Beču. Same Udružene Države dale su 20.112 funti. Kanada je dala 2.060 funti. Slijede Njemačka sa 1662 funte pa Rumunjska 1421 funtu, Engleska 1200 funti Poljska 1091 funtu, a zatim Holandija, Čehoslovačka, Brazilija, Letška itd. Jugoslavija se ne nalazi u tom iskazu primitaka Glavnoga Ureda Keren Hajesoda za mjesec januar.

»Ziko« objavljuje specifičiranu tabelu ukupnih primitaka Keren Hajesoda do kraja 1925. Svega je Keren Hajesod do konca 1925. dobio 2.144.371 funtu. Najviše su dakako dale Udružene Države (1.291.092 funte). Jugoslavija je prema toj tabeli dala do kraja godine 1925. svega 6782 funte i to u godini 1921—1842 funte; 1922—1397 L; 1923—1342 L; 1924—1499 L i 1925—702 funte.

ŽIDVI U RUMUNJSKOJ.

Općinski izbori u Rumunjskoj. — Židovi u opoziciji. — Pokret za sjedinjenjem svih Židova u Rumunjskoj.

(ITA). Još uvijek kolaju razne vijesti o rezultatu općinskih izbora u Rumunjskoj. Zna se tačno, da je u svim onim općinama, gdje vlada nije mogla spriječiti opoziciju da preda listinu, vladina, liberalna stranka doživjela poraz. U samom Bukareštu dobila je zajednička opoziciona listina 16.328 glasova a vladina listina svega 7328. Sličan je rezultat izbora u pokrajinskim gradovima Jassy, Cluj, Temešvaru, Cernauti (Černovice), Kišinjev itd.

U svim krajevima zemlje glasovali su Židovi gotovo isključivo za opoziciju. Židovska štampa je istaknula, da vlada ne poduzima ništa ozbiljno, da spriječi izgred protiv Židova; poboljšanje prilika može da donese samo pobjeda opozicije. Medjutim vlada neprestano lansira u inozemstvo vijesti o svojoj pobjedi na izborima. Informacije opozicionih novina i nekih velikih evropskih listova govore o vanrednoj pobjedi opozicije. Ako je opozicija zaista pobjedila, onda se s pravom očekuje skora demisija Bratianuove vlade, ali kraj zamršenih političkih prilika i kraj utjecaja mnogih zakulisnih elemenata u današnjoj Rumunjskoj, lako se može vjerovati da bi se opozicija mogla prevariti iščekivajući skoriji odlazak Bratianua s vlasti. Dodje li, kako se kombinira, na vladu general Avarescu i to kao premier koalicije Nacionalne i Seljačke Stranke, bila bi ta konstelacija povoljna i za Židove u Rumunjskoj.

*

Bukarešt, 2. marta (ITA). Ovdje se je osnovao Židovski Narodni Klub, kojemu je svrha da poradi oko sjedinjavanja svih Židova u Rumunjskoj. Klub je objavio apel Židovima stare Rumunjske u kojem se ističe da u novim rumunjskim provincijama živi ideja okupljanja Židova u zajednički tabor i da su Židovi Regata (stare Rumunjske) bili dosada suviše rezervirani prema toj ideji. Sjedinjenje je Židova obzirom na stanje u zemlji veoma nužno. Klub najavljuje da će stupiti u pregovore sa žid. organizacijama u Erdelju, Bukovini i Besarabiji.

SEFARDI U CARIGRADU IZJAVLJUJU LOJALNOST ŠPANIJI.

Hajka turske štampe.

Carigrad, 1. marta (ITA). Pred nekoliko dana izjavilo je na svom naročitom sastanku 300 sefardskih Židova u Carigradu lojalnost Španiji, spominjući doba boravka njihovih predja u Španiji. Carigradska štampa našla je u tome povod svojoj hajki protiv sefardskih Židova u Turskoj, kojima predbacuje da su nelojalni prema Turskoj pa da zbog toga ne mogu tražiti građanska prava. Kampanja štampe uzbunila je veoma židovsko pučanstvo u Carigradu. Veliki Rabin u Carigradu Hajim Bejarano Efendi posjetio je carigradskog guvernera i izjavio mu ispred židovskog pučanstva u Carigradu da je ono ogorčeno zbog neopravdane i pretjerane hajke turske štampe.

Židovska djeca u Sovjetskoj Rusiji traže hebrejske škole.

Moskva, 28. februara (ITA). Centralni Komitet za pitanja narodnih manjina primio je u posljednje vrijeme mnogobrojne peticije dječjih grupa, u kojima se traži dopuštenje, da se mogu otvoriti škole, u kojima će biti nastavni jezik hebrejski. Petenti navode, da je hebrejski njihov materinji jezik i da zbog toga imaju zakonsko pravo da traže osnutak hebrejskih škola.

Židovski komunistički list »Stern« obara se protiv takovih dopuštenja i drži, da su molbe krivotvorene, da su pisane jednim rukopisom i da su hebrejske riječi pisane po novoj jidiš ortografiji, na temelju čega se može konstatovati da petenti ne znadu dobro hebrejski.

6.100 židovskih porodica prijavilo se u tjedan dana za poljoprivredno naseljavanje.

Jevrejska telegrafaska agencija već je ranije javila da su u vremenu od 15—20. januara o. g. unijelo u Ukrajini 4.600 židovskih porodica u listine poljoprivrednih naseljenika. Prema autentičnim vijestima koje je dobila »Komzet« (vladina komisija za poljoprivredno naseljivanje Židova) unijelo se u tom tjednu u poljoprivredne listine 6.100 židovskih porodica. Kad se objavilo prvo saopćenje nijesu još bili stigli izvještaji iz 11 distrikta, u kojima se, kako se kasnije ispostavilo, upisalo u vremenu od 15—20 januara 1497 porodica.

Ustav republike Libanon.

Komisija koja ima izraditi nacrt ustava za provinciju Libanon, svršila je svoj rad. Prema nacrtu ustava bit će francusko mandataro područje Libanon republika sa dva ustavna tijela, komorom i senatom.

Schocken u Palestini.

Član financijskoga i gospodarskoga vijeća Cionist. Egzekutive gosp. S. Schocken, stigao je u Palestinu.

Naseljivanje industrijskih radnika u Palestini

Š'hunat Ovdim.

Plan radničkih naselja, Š'hunat Ovdim, vrtnih kolonija, što se imaju izgraditi u blizini gradova za radničke porodice, tretira se u posljednje vrijeme u mjerodavnim krugovima naročito u vezi s kolonizatornim planom u Erek. Ako, u blizini Hajfe, koja se sve više razvija. Jedan od naših odlučnih stručnjaka na području nacionalne kolonizacije dr. Art. Granovski iz Jerusolima, od koga je prošle godine izišla knjiga o zemljišnom problemu u Palestini, objavio je nedavno oveći članak o pitanju Š'hunat Ovdim. Ovdim donosi taj interesantan članak u pokračenju opsegu.

Već se nekoliko godina raspravlja u Palestini, osobito medju radništvom, o pitanju Š'hunat Ovdima, kao o jednom od najaktualnijih problema izgradnje. Ali ovo se pitanje ne tiče samo radništva, već cjelokupne židovske zajednice Erec. Ono je sveopći, eminentno važan gospodarski i nacionalni problem.

Š'hunat Ovdim — vrtni grad ili vrtno selo — ima zadatac, da stvori zdrave i normalne životne prilike za radno pučanstvo. — Za njeno osnivanje ima da se kupi u blizini grada površina zemlje za naseljivanje kojih 1000 obitelji. Svaka porodica dobiva parcelu od 1—2 dunama, koja mora dostajati, da se podigne vlastita kućica i uredi vrt za voće i povrće, što će da pokrije vlastite potrebe. U tom se naselju treba osobito pobrinuti za javne trgovce, masade i dječja igrališta. Dašto da se stvaraju gradske prilike, ali koje ne smiju početi putem »starog grada« nego treba da se što više približe seoskom duhu života usred prirode.

Ovaj oblik daje mnoge prednosti: u gospodarskom i socijalnom pogledu znači temeljitu promjenu, budući da se stvaraju normalne i jeftine stambene prilike. Svaki dolazi u posjed vlastite kuće, koja, pa bila kako mu drago malena, znači veliki napredak prema gradskim stanovima. Za gradnju kuće treba se radnicima dati neke olakšice kredita. Jedan će dio kapitala, potrebnog za gradnju, morati sam naseljenik nabaviti. Ali za ostatak od kojih 60—70% mora mu se nabaviti uz povoljne uvjete kredit na hipotekarnu garanciju. Tad bi se mogao onaj novac, što se inače neproduktivno izdaje za stanarinu u lošem gradskom stanu, mogao investirati u vlastitu kuću. Zdravstveno došla bi obitelj u neuporedivo bolje prilike. Nema prekomjerno natrpanih prostora, a ima mnogo zraka i svijetla. — U vlastitom će vrtu raditi naseljenik — a u prvom redu neuposleni članovi njegove porodice. Ovaj rad ne će samo fizički dobro djelovati na ljude, nego će biti i od gospodarstvene vrijednosti; porodica će namiriti potrebu na povrću i voću plodinama vlastitim radom obradivana vrta, može se baviti peradarstvom, poslije, dok se stanje popravi, može kupiti i kravu. Iza nekog vremena može tako daleko napredovati, da veliki dio svojih potreba pokrije vlastitim zemljoradnjom. To mnogo doprinijeti poboljšanju gospodarskog položaja radnika. On ne će biti kao dosle izvrnut svakoj krizi i u tolikoj mjeri ovisan o vanjskim prilikama. On će također lakše pretrpjeti periodu nezaposlenosti, koja ne poštedjuje gotovo nijednog radnika Erec Jisraela, budući da u svojem posjedu ima stanovitu pričuvu, koja ga svakako čuva od najgore bijede.

Psihološki će Š'hunat Ovdim kod radnika mnogo ojačati osjećaj sigurnosti i priraslosti zemlji. Koncentracija njegovih sila na izgradnju vlastitog udjela, na stvaranje doma za sebe i obitelj, kojim će u starosti biti osiguran, osnažit će njegov osjećaj povezanosti sa zemljom. Njegova će se djeca odgajati u atmosferi rada i u uskoj vezi s prirodom. On se nalazi u mljevu, koji je njemu srodan, koji ima zajedničke interese, zajedničke ciljeve. Zadržane uredbe radništva, bile one gospodarske ili kulturne prirode, moći će u ovom jednovito sastavljenom mljevu lakše uspijevati. Volja za štednjom, a i mogućnost se štednje pojedinačno olakšava, što ne koristi samo pojedincu, već i zajednici, budući da se tako povećava židovski imetak u zemlji.

Socijalnog gledišta znači Š'hunat Ovdim stvaranje zadruge usko sa zemljom povezanih ljudi, i to ljudi, koji svojim radom dolaze u neposrednu vezu s očinskom zemljom. Također za one elemente, koji se u gradu naseljavaju — a ovih je najveći broj novouseljenih — moraju se stvoriti pogodnosti, koje će ih približiti duhu zemlje i njegovoj prirodi, te njima omogućiti život rada u zdravim, normalnim prilikama. Već se sada može u Erec Jisraelu zapaziti jaz između židovskog sela i židovskog grada, koji se iz dana u dan povećava. Stvaranje dvaju različitih svijetova, čega se ovdje moramo bojati, je bez sumnje nacionalna opasnost. Š'hunat Ovdim je možda zato pozvana, da ovaj jaz premosti, da približi židovski grad židovskom selu, te da ih oboje sveže u jednu radnu zajednicu.

Š'hunat Ovdim bi se mogla smatrati medjustadijem između židovskog grada i židovskog sela. Novi život zahtijeva od Židova, koji dolaze iz galuta, promjenu načina života i približenje prirodi. Naseljivanje u Š'hunat Ovdim stajat će mnogo manje, nego jedno čisto gospodarstveno naseljivanje, jer ne iziskuje stručno obrazovanje ili gospodarsku pripravu, te je podesna i za ljude, koji su gospodarski povezani s gradom. — Izgradnja je Š'hunat Ovdima zacijelo lakša od izgradnje gospodarstvenog naselja, budući da će nabava za gradnju kuće potrebnog kapitala — bilo sa strane učesnika, bilo putem kredita — početi lako za rukom. Obzirom na spomenuto podaje Š'hunat Ovdim mogućnost naseljivanja mnogo stotina, a možda i mnogo hiljada radničkih obitelji godišnje. Na taj se način otvaraju široke perspektive: mogućnosti naseljivanja u masama, ubrzanje procesa izgrad-

ne, stvaranje kompaktnih židovskih naselja predjela kraćim i lakšim načinom.

I agrarno je politički stvaranje Š'hunaf Ovdim od velike važnosti. Novi centri, koji nastaju u okolici grada, mogu mnogo doprinijeti oterećenju grada, normaliziranju stanbenih prilika, pojeftinjenju najamnine i jeftinoći cijena zemlji. Oni će biti rezervoar, koji će preuzeti one, koji ne nalaze mjesta u gradu. Bit naše gradske agrarne politike mora biti baš u tome, da okružni grad židovskim naseljima.

Š'hunaf se Ovdim smije osnovati samo na nacionalnom tlu, to ne proizlazi samo iz toga, što elementi, koji se naseljuju u Š'hunaf Ovdim, ne posjeduju dostatna sredstva, da vlastitim novcem osvoje zemljište. Isključenje privatnog posjeda u Š'hunaf Ovdim najbolje je jamstvo, da se već jednom Š'hunaf Ovdim dani karakter — t. j. karakter vrtnog grada — ne će promijeniti, pa makar da i razvitak grada uveća vrijednost zemljišta Š'hunaf Ovdim; onemogućuje se špekulacija zemljom i time promjena veličine parcela i načina gradnje, nestajanje vrtova i t. d. na štetu vrtno-gradskog karaktera naselja, kao vrtnog grada.

Praksa je ovakovoga pokreta za izgradnjom vrtnih gradova u Engleskoj i Njemačkoj pokazala, da je oblik zajedničkog posjeda s dugogodišnjim zakupnim pravom najpodesniji oblik zemljišnog posjeda i za vrtni grad. Zato se Š'hunaf Ovdim moraju osnivati isključivo na nacionalnom zemljištu.

KONFERENCIJA UČITELJA U PALESTINI

Pred kraće vrijeme održala se je u Tel Avivu konferencija palestinskih učitelja. Berahjahu je referirao o položaju i stanju učiteljstva i o njihovom snošaju spram Cijonist. Egzekutive. Istaknuo je da palest. učiteljstvo otklanja zaključke Asefat Hanivharim u pogledu učitelja. Govoreno je nadalje o penzionom fondu, o »Ocar Hamoreu« i kulturnom radu učitelja. Zaključeno je da se požuri sa otvorenjem pedagoškog fakulteta, kako je to već od kuratorija univerze u Jerusolimu zaključeno. Treba da se organiziraju općenita predavanja o odgoju i pedagogiji za učitelje i roditelje. Budući da je u Odgojnom Departmentu Cijonist. Egzekutive rad, jer ga vodi tek jedna osoba, veoma polagan, to palest. učiteljstvo pozdravlja namjeru Cijonist. Egzekutive da se sazove poseban Vaad. U komitej za preispitivanje odgojnog pitanja u Palestini, koji se sastoji od izaslanika Cijonist. Egzekutive, Vaad Leumiya i učiteljstva, izabrano je 6 osoba.

ZAKON O ŽIDOVSKIM OPĆINAMA U PALESTINI

Jerusolim, 28. februara (ITA). Službeni list palestinske vlade donio je pred neki dan odredbu vlade o uređenju vjerskih općina u Palestini. Na temelju te općenite odredbe ovlašten je Vrhovni Komesar, da u danoj prilici izda specijalni propis o poziciji židovskih općina u Palestini.

U odredbi koja ima općeniti karakter ustanovljeno je da su vjerske općine juridičke osobe i da imaju pravo oporezovanja. Ali njihove su funkcije ograničene samo na religiozno područje.

Dr. Lurje inspektor palestinskih srednjih škola.

Cijonistička Egzekutiva imenovala je dr. Luriju inspektorom svih srednjih škola, koje su pod njenom kompetencijom, i jednoga dijela osnovnih škola, a da time nije postao članom Departmana za odgoju kod Cijon. Palest. Egzekutive. (Zilko)

Jubilej dr. Artura Ruppina

Prvog marta navršio je dr. Artur Ruppin pedeset godina svoga života. Skromni naturel dr. Ruppina čini, da se o njegovoj ličnosti ne govori onoliko, kako bi zaslužio i po svojoj predanosti ideji, snazi svoga intelekta, bogatstvu svojega znanja a ponajpače po zaslugama koje je stekao kao vođa i kormilar palestinske izgradnje. Djelo je dr. Artura Ruppina bez sumnje epohalno. Kad je počeo da utječe na izgradnju Palestine, mahom se je zaveo sistem i uvela jedinstvo u dotada rasparčanu židovsku t. j. cijonističku kolonizaciju Palestine.

Dr. Artur Ruppin rodio se 1. marta 1876. u Raviču, nedaleko Poznania, u kraju dakle, koji je onda još pripadao Pruskoj. Nakon što je apsolvirao srednju školu prešao je u trgovačko zvanje. Tu se Ruppin nije izgubio u jednostranosti trgovačkog duha, nego se je imajući vanredan žed za znanjem široko područje interesa samostalno naobražavao. Na kraju ostavi trgovinu, pa se upiše na čuveno sveučilište u Halle. Tu se nije koncentrovao na studij jedne određene struke, nego se bavio raznim znanostima. Ipak je najviše interesa imao za prirodne i socijološke znanosti. Novac za studij, koji si je uštedio u zvanju, dokora se primakao kraju, ali mu pomogne ispravno prouznanje njegovih sposobnosti. Njegova matična radnja »Darwinizam i socijalne znanosti«, donijela mu je nagradu sveučilišta u Jeni, koja je iznosila 300 mirnodobskih maraka. Redovito je završio svoj pravnički i socijološki studij, apsolvirajući isto i filozofiju. Ruppin je doktor filozofije i odvjetnik bez doktorske titule). Godine 1902. postao je odvjetnikom u Magdeburgu. I tu mu glavni interes nije bio koncentriran na zvanje nego na praktični znanstveni studij, naročito nacionalno-ekonomski i statistike, pa je među ostalim istraživao i socijalne prilike Židova. U vezi s time učestvovao je u radu »Udruženja za statistiku Židova« (koje je 1903. osnovao dr. Nossig), pa je 1904. preuzeo znanstveno vodstvo toga udruženja u berlinskom uredu za statistiku Židova. Uredajući u tom svojstvu sve je više upoznao suvremeno stanje Židova, pa je već 1904. izdao svoju vanrednu knjigu »Židovi u sadašnjici« (Die Juden der Gegenwart). Adolf Böhm da je ova knjiga bila kao neki »Entree billet« Ruppina u

Pretplatnicima „Židova“!

Umoljavaju se svi pretplatnici „Židova“, koji još nijesu obnovili pretplatu za god. 1926., a žele i dalje primati list, da bezodvlačno doznače pretplatu, jer će im se inače obustaviti dostava „Židova“.

POLJOPRIVREDA U PALESTINI

»Nir«, organizacija zemljoradničkih naselja.

Palestinska štampa u posljednje je vrijeme puna članaka o planu organizacije »Nir«, koja bi imala biti skupnom organizacijom svih zemljoradničkih naselja. Dok su dosada Savez poljoprivrednih radnika i njegovo vodstvo, Merkaz Haklai bili samo strukovna reprezentacija zemljoradnika, trebala bi organizacija »Nir« biti pravnim vlasnikom sveg posjeda kvucama i mošava, ukoliko taj posjed ne sastoji od imovine Keren Kajemeta. Kuće, mrtvi i živi inventar trebali bi da predju u vlasništvo društva »Nir«. Prema Keren Kajemetu i Keren Hajesodu nastupa »Nir« kao primac i dužnik zemljišnih i kolonizacionih kredita. Keren Hajesod i Keren Kajemet bi prema tome zaključivali ugovore s društvom »Nir«, a ne s pojedinim kvucama i mošavima, a »Nir« bi sam uređivao specijalne odnose s pojedinim kvucama i naseljima. Utjecaj Hevrat Ovdim, centralnoga saveza za sva gradska i seoska radnička poduzeća bio bi osiguran time, što bi Hevrat Ovdim imala 50% utemeljiteljskih akcija.

Protiv toga plana ustao je osnivač mošava Nahalal, Eliezer Joffe u dnevniku »Davar«. Na članak Eliezera Joffea nadovezala se živa i interesantna diskusija. U narednom »Palestinskom prilogu« donijet ćemo prikaz te diskusije.

ŽIDOVI U NEW-YORKU TREBA DA U AKCIJI JOINTA NAMAKNU 4 MILIJUNA DOLARA.

New-York, 28. februara (ITA). Na konferenciji, koja se je ovdje održala u vezi s pripomoćnim drajvom JOINTA za 15 milijuna dolara izjavio je Mr. David A. Brown, da Židovi New-Yorka u tom drajvu treba da dadu 4 milijuna dolara. Apel o tome objavit će se ovih dana.

Mr. Felix M. Warburg informirao je konferenciju, da je prema upravo stiglih izvještajima stanje u Istočnoj Evropi, naročito u Poljskoj i Besarabiji gore nego što je bilo u najstrašnije vrijeme rata. Ako Židovi u New-Yorku ne namaknu 4 milijuna dolara, koji se od njih traže, nastale bi prilike kako-vih ne pamti židovska historija.

Gospodi Felix M. Warburgu i Louis Marshallu povjerena je organizacija kampanje u New-Yorku.

OPOZICIJA I LJAR AKCIJA.

(Posebni izvještaj »Židovu«).

U pismu koje je odaslalo Cijonističkoj Egzekutivi u Londonu »Udruženje radikalnih cijonista«, a koje su u ime frakcije potpisali dr. Maks Soloweitschik i dr. Nahum Goldmann vele radikalni cijonisti:

»Proklamaciju Egzekutive o ljar akciji smatramo početkom konzekventnoga i sistematskoga rada za oživljenje organizacije i držimo, da je poduzimanje toga rada najpreči zahtjev momentane cijonističke situacije. Mi ćemo vam svim našim snagama pomoći u toj akciji i izričito ćemo pozvati sve naše prijatelje, da se stave u službu te akcije. Nadamo se, da će »Mjesec Cijonističke Organizacije« biti početak epohe jedne zaista renesanse našega pokreta.«

praktično djelovanje na židovskom području. Kao upravitelj »Ureda za statistiku Židova« reorganizirao je i izgradio taj ured naročito izdavanjem »Časopisa za demografiju i statistiku Židova«. Godine 1911. izašlo je nadopunjeno i posve preradjeno drugo izdanje djela »Židovi u sadašnjici«. Dok je u prvom izdanju bio još skeptičan obzirom na kolonizacione mogućnosti Palestine u drugom je izdanju prikazao »cijonizam kao prirodjenu reakciju židovske životne volje, protiv negativnih disparantnih tendencija, a kao cilj označio je stvaranje kristalizacijone srži, s poljoprivredom kao ekonomskom bazom i hebrejskim kao nacionalnim jezikom. (Adolf Böhm).

Godine 1907. pošao je Ruppin u Palestinu da u samoj zemlji prouči prilike. Rezultat njegova studija bila je ponajprije odlična brošura »Gospodarsko stanje Židova u Palestini«. U toj je brošuri sabrao sve dojmove, kritikovao upravu Rothschildove kolonizacije i predložio čitav plan za sistematicizaciju palestinske izgradnje. Povrativši se u Evropu predložio je Cijonističkoj Organizaciji, da mu povjeri vodstvo Palestinskoga Ureda, koji treba urediti i da ustovla osnove jedan institut (Palestine Land Development Company) za kupovanje, amelioraciju i parcelaciju zemljišta i da Keren Kajemet mora da dade zajam od 300.000 franaka gradjevnoj zadruzi Ahuzat Bajit, da se omogući izgradnja Tel Aviva. Predsjednik Cijon. Organizacije David Wolfsohn pristao je na to i godine 1908. pošao je dr. Ruppin zajedno s dr. Jakobom Thonom natrag u Palestinu. (Tu je preuzeo vodstvo novo osnovanoga Palestinskoga Ureda i započeo periodu sistematskoga rada Cijonističke Organizacije u Palestini. O njegovome radu u Palestini govori nedavno izašla knjiga »Poljoprivredna kolonizacija Cijonističke Organizacije u Palestini« (vidi o tom »Židov« br. 3 god. X.). Rad dr. Ruppina morao je svladati mnoge zapreke, ali je kraj svih teškoća uspio da stvori nešto veličajno. Naročito se dr. Ruppin zalagao za poljoprivrednu kolonizaciju radnika, haluca, ali je stvarno i promišljeno isticao potrebu kolonizacije ljudi s vlastitim sredstvima. Oko Palestinskoga Ureda u Jafi koncentrirala se sva kolonizatorna djelatnost, koja je u ono vrijeme bila još dovoljno ograničena. Godine 1917. za vrijeme rata proljerao je tadašnji turski komesar u Palestini Kemal Paša Ruppina iz Palestine i ako je Ruppin bio njemački, dakle saveznički državljanin. Kemal Paša nije htio iz naročitih razloga tnpjeti uza se tako odlič-

POLJSKI MINISTAR ZA PROSVJETU STANISLAV GRABSKI O KRIZI U ŽIDOVSKOM PARLAMENTARNOM KLUBU.

Varšava, 28. februara (ITA). Poljski ministar za prosvjetu Stanislaw Grabski, jedan od učesnika kod stvaranja poljsko židovskoga sporazuma ustvrdio je u razgovoru s dopisnikom lista »Nowy Kurier Polskie« o krizi u židovskom parlamentarnom klubu i o ostvarenju poljsko židovskoga sporazuma, da on može dokazati, da je vlada izvršila svoje obveze iz toga utanačenja sa židovskim parlamentarima i nabrojio, što je sve vlada učinila na području školstva i uređenja židovskih općina, kojima je, ostavljena potpuna autonomija.

Što se tiče pitanja numerus claususa rekao je ministar, da se o njemu u onim dvanaest tačkama utanačenja ne govori. »Ipak sam prije upisivanja na visoke škole razaslao svim senatima tih visokih škola posebni cirkular, u kojemu se obrazlaže i upućuje, da se ograničenje upisa potrebno zbog gospodarskih razloga ne smije provoditi po diferenciji rasa ili religije. Židovski politički tvrde tek sada, kad su poželi uspjeh, da realna korist utanačenja mnogo ne vrijedi. To treba da bude mementom svima onima, koji se zalažu za dalje pregovaranje sa židovskim političcima.«

Izjave ministra prosvjete i njegov memento sada, prije sjednice židovskog parlamentarnog kluba, na kojoj treba da se iznova odrede smjernice židovskoj politici, mnogo se komentiraju u političkim krugovima. U židovskim krugovima vanredno se čude izjavama ministra o tome, da je vlada već izvršila sporazum. Drži se, da bi to imalo značiti, da se Židovi nemaju više čemu nadati od vlade.

★

Varšava, 1. marta. (ITA). U krugovima židovskih poslanika i senatora vlada velika uzbuđenost zbog objavljenih izjava ministra prosvjete Grabskoga o poljsko-židovskom sporazumu i numerus claususu. Prikazivanje ministra Grabskog kao da pitanje numerus claususa nije uzeto u obzir u utanačenju i da ono, što je vlada dosada učinila, ima da bude izvršenje svih obveza vlade iz utanačenja, smatra se u krugovima židovskih parlamentaraca znakom, da vlada uopće ne misli ozbiljno izvršiti židovske postulate. Na posljednjoj sjednici očitovao se je raspoloženje, koje pokazuje da će klub doskora preći u opoziciju. Tek neki poslanici Mizrahija i predstavnici Agude u klubu htjeli bi da zasada zauzmu stav očekivanja. Odluka će pasti na narednoj sjednici kluba na kojoj ima da se izabere i predsjedništvo kluba. U pitanju osobe, koja bi se imala izabrati predsjednikom kluba, nema jedinstva.

Dr. Leon Reich predsjednik Cijonističke Organizacije u Istočnoj Galiciji.

Lavov, 28. februara (ITA). Dr. Leon Reich, koji je nedavno demisionirao na mjestu predsjednika židovskoga parlamentarnoga kluba u poljskome Sejmu i istupio iz Vrhovnoga Cijonističkoga Vijeća za Poljsku, izabran je predsjednikom Cijonističke Organizacije za Istočnu Galiciju.

Izgredi ruskih seljaka zbog kolonizacije Židova.

Iz Rige se javlja, da su seljaci sela Krivorog u sovjetskoj Ukrajini počinili izgrede protiv židovskih naseljenika, koje je ovdje naselila sovjetska vlada na području od 2000 desjatina. Navodno su Židovi napali židovske koloniste i tražili da im vrate zemljište. Vijest kaže dalje, da su vladine čete svladale seljake i uvele red i da je vlada zabranila štampi da donosi vijesti o tom događaju.

noća poznavao prilika u zemlji i kod sve palestinske inteligencije priznatoga autoriteta. Ruppin je smio da ostane u Carigradu. Tu je vodio organizaciju pripomoćnoga rada za Palestinu i u teškim prilikama morao bez znanja vlasti obavljati novčane manipulacije, da novac sabran u inozemstvu nekako dovede u Palestinu. Za taj trud i lični riziko nagradili su ga ljudi oko jerusolimskog dnevnika »Doar Hajom« ružnom klevetom, zbog koje ih je Ruppin tužio sudu. Kraj svega kompliciranoga rada uspio je Ruppin da izvrši nalog Kemal Paše, da napiše djelo o Siriji. Ovaj nalog pribavio je Ruppinu pristup u sve javne instance tadašnje Turske. I već iste godine izašlo je djelo Ruppina: »Sirija kao gospodarsko područje«, do danas najbolja knjiga o tom predmetu. U toj se knjizi tretira i Palestina, kao dio tadašnje turske Sirije. Ova knjiga je vanredno bogata statističkim materijalom i obasiže oko 400 stranica.

Nakon rata vratio se dr. Ruppin u Palestinu i preuzeo vodstvo kolonizacionoga rada Cijonističke Organizacije. Godine 1919. izdao je djelo »Izgradnja Erec Jisraela«. Ponajprije je bio članom »Cijonističke Komisije«, koje su odmah nakon rata bile odaslane u Zemlju. Godine 1920. izabran je dr. Ruppin u Egzekutivu Cijonističke Organizacije, kojoj je ostao članom sve do godine 1925. Palestinski Ured u Jafi pretvorio se u kolonizacioni o dio Cijonističke Egzekutive sa sjedištem u Jerusolimu.

U zimi godine 1923.—24. bio je dr. Ruppin zajedno s dr. Weizmannom u Americi, gdje je imao zadaću da u krugovima američkih Židova, koje je Weizmann predobio za Palestinu, prikaže ekonomske prilike u Zemlji, te mogućnosti i potrebe njene izgradnje. Uz njegovu saradnju utanačen je u Americi tačan plan o dobavi kapitala za izgradnju Erec Jisraela.

Prije nego što se dr. Ruppin povukao na neko vrijeme s poprišta službene ličnosti i napustio mjesto u Egzekutivi još je izradio sve stvarne osnovke i putokaz načinu, po kojem bi se mogla da ostvari misao o velikom zajmu za izgradnju Erec Jisraela. Sad se Ruppin odrekao službenoga angažmana, koji ga je više priječio, da radi onako, kako bi po njegovom mišljenju valjalo, nego što mu je koristilo, pa se posvećuje tihome znanstvenome radu. On i dalje suradjuje u Palestini i Egzekutiva se koristi tom njegovom suradnjom. Dr. Ruppin boravi stalno u Palestini.

IZ JUGOSLAVIJE

RASPRAVA O BUDŽETU MINISTARSTVA VJERA U NARODNOJ SKUPŠTINI

Ekspeze ministra vjera. — Podaci o Židovima.

U srijedu 3. ožujka počeo je u Narodnoj Skupštini preses budžeta ministarstva vjera. Debatu je otvorio ministar vjera g. Miša Trifunović opširnim ekspozicijom o vjerskom stanju u našoj državi. G. je ministar u početku spomenuo da imade u našoj državi jedanaest sasvim usvojenih konfesija, među kojima je i »Mojsijeva vjera«. Za Mojsijevu vjeru kaže da imade tri odjela: sefarski, eškenaski i sada u najnovije doba ortodoksi. Prelazeći na statističke date spomenuo je među ostalim da imade Mojsijevaca 64.159 ili 0,5 posto, svećenika 94. G. ministar je u svome ekspoziciji još naglasio da nema nijedne države, koja je u vjerskom pogledu tako heterogena kao što je naša, te spomenuo loše posljedice toga što zakonodavstvo nije izjednačeno u citavoj državi.

G. ministar završio je svoj ekspoziciju ovako:

»Državna vlast nema nikakve druge zadatke nego da gleda da sve vjeroispovijesti žive i mirno se razvijaju, i da od svake vjeroispovijesti očekuje međusobnu ljubav i mir, i kad se sve to postigne država će biti jaka, a kad se sve vjeroispovijesti počinju da se trvu među sobom i država će slabiti. Zato državni organi treba da gledaju da se provodi ljubav među vjeroispovijestima. Ja sam slobodan da ustvrdim i mogu da kažem, da nema nigdje države koja je u svakom pogledu toliko tolerantna kao naša država«.

NAŠI STUDENTI U PARIZU.

»Ivrija«, Udruženje cij. visokoškolača iz kralj. SHS u Parizu!

(Od našeg pariškog dopisnika.)

Sticajem prilika došlo je početkom ovoga semestra više studenata iz naših krajeva ovamo, te promatrajući opću situaciju obzirom na polazak studija naših studenata, uvidješe da će se uskoro mnogo više polaziti u Italiju i Francusku nego u Njemačku. Te misli a i fakat, da se je već sada našao lijepi broj mladića koji se već iz pokreta u Jugoslaviji poznadu nagnao ih je da osnuju jedno udruženje, koje bi preuzelo, ako se sve nade osnivača ispune, ulogu kakovu ima primjerice »Bar Giora« u Beču. Na osnivačkom sastanku koji je bio u decembru 1925. primljena je misao jednostavno od prisutnih desetak studenata, koji se dadoše odmah na posao, potreban da se utemelji i organizira jedno cionističko akademsko udruženje. Tako su redom prihvaćena pravila koja ne donose osim formalnosti gotovo ništa posebno. Jedino je uveden sistem članskih ispita, te je s time u vezi već prihvaćen i pravilnik istih. Isprva održali su se sastanci u stanovima pojedinih članova, dok nije izabranom vodstvu pošlo za rukom da si osigura upotrebu prostorija kod pariške organizacije »Hitahdut«. Osim tih sastanaka polaze članovi korporativno razne židovske i cionističke priredbe među koje bilježimo pohod na grob Maksa Nordau-a, koji su priredili pariški cionisti prilikom obilježnice smrti. Mjesto cvijeća skupiše članovi među sobom jedan iznos za Keren Kajemet. Udruženje, koje si je uzelo ime »Ivrija«, stupilo je u kontakt sa ovdašnjim korporacijama i ličnostima. Tako će gosp. Jakobsohn, delegat Cionističke Organizacije kod Saveza Naroda te dr. Edmond Fischer, delegat Glav. Ureda KKL održati u »Ivriji« predavanje. Osim izleta u okolice, rad se kreće uglavnom oko priprema za prve članske ispite, budući da

i osnivači po zaključku osnivačke skupštine imadu iste položiti. Čast i dužnost prvog ispitivača preuzeo je blagonaklono dr. Viktor Jakobsohn, te ćemo o toku cijele stvari naknadno izvjestiti.

Udruženje je stupilo u Sav. Žid. Oml. Udr. kralj. SHS, te dobiva redovito sve židovske novine iz Jugoslavije. Osim što se na ovaj način drži kontakt, zaključeno je da svi članovi po svojim mogućnostima saraduju sa svim publikacijama i akcijama u koliko je to ovako iz daljine moguće.

Vodstvo za zimski semestar izabrano je kako slijedi: Predsjednik Meir Weltmann, tajnik Egon Goldner, blagajnik Leo Weinberger. Broj je članova sada 12. Nedavno otišao je iz našega kruga haver Samuel Kamhi koji je napustio mjesto studija. Adresa udruženja je: E. Goldner, 43, Blvd St. Marcel 43.

IZ ŠTAMPE.

NOVINSKI BILTEN CIJONISTIČKE EGZEKUTIVE O UVEDENJU U »ŽIDOVU« BR. 7.

Cionistička Egzekutiva u Londonu donosi u svom redovnom biltenu sumarno sadržaj članka organizacionoga referenta i tajnika Radnoga Odbora Saveza Cionista g. inž. Otona Rechnitzera u »Židovu« br. 7., posvećenoga pitanjima rada za organizaciju i idejnom produbljivanju pokreta u smislu apela Cionističke Egzekutive.

IZ ŽIDOVSKOG AKADEMSKOG POTPORNOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Židovsko Akademsko Potporno Društvo u Zagrebu obratit će se ovih dana pismeno na naše banke i poduzeća molbom za potporu i pripomoć. Ne moramo posebno isticati, od kakove je važnosti i značenja ovo potporno društvo. Ono daje besplatnu ili vrlo jeftinu hranu u svojoj menzi preko 150-orici siromašnih studenata, najoskudnijim daje stan u svom djakom domu, podjeljuje zajmove, potpore u novcu, udžbenike, ljekarije itd. Koliko li to sve vrijedi za siromašnog studenta, koji je u ovim teškim i nesnosnim ekonomskim prilikama našao toliko energije i ambicije, da uči i da stvori iz sebe nešto više i bolje. Ž. A. P. D. može to sve da vrši samo uz potporu cjelokupnog građanstva, koje je to dosad u punoj mjeri i činilo. Apeliramo stoga na naša poduzeća, da prema tom nadobudnom potpornom društvu mladih ljudi ovom prilikom pokažu što veću susretljivost, te mu dopitaju iz svoga godišnjeg budžeta jedan prinos.

VUKOVAR.

Purimska zabava. — Komunalni izbori.

(Od našega redovitog dopisnika.)

27. februara održana je elitna purimska zabava u Vukovaru sa biranim rasporedom: uz sudjelovanje prvaka osječke operete i opere. Odziv je bio vanredno velik, tako da je velika dvorana Grand-hotela bila dupkom puna. Priredivački odbor priredio je publici tako udobno večer, da je moralni uspjeh, a i materijalni u svakom pogledu zadovoljio.

28. marta o. g. održat će se ponovni izbori za gradsko zastupstvo u Vukovaru. Kako čujemo, Židovi će grad Vukovara kao i uvijek do sada, iznijeti svoju posebnu kandidacionu listinu.

ANNY GRUENHUT, WIEN.

ADOLF HERZOG, WIEN.

vjenčat će se dne 7. marta, o. g. u Vukovaru.

Sastanak književnika i umjetnika u Kirjat Anavim

Moja je suputnica u autu na putu iz Tel-Aviva u Kirjat Anavim, holandska književnica.

»Putujete li i Vi na konferenciju u Kirjat Anavim?« — pita me ona. Pred nekoliko sam godina, došavši ovamo, bila vična da budem jedina žena kod ovakvih priredaba.

Sada se situacija potpuno promijenila. Kad smo stigli u Kirjat Anavim, našli smo tamo već lijepi broj kolegica.

Ponajprije smo nekoliko minuta uživali u prekrasnom vidiku i promatranju panorame kolonije. Kirjat Anavim — dom vinove loze — je naselje Keren Kajemeta u Judeji, momentano još u »stadiju baraka«, ali na podnožju brda vidimo već novogradnju novog radničkog doma, koju će još ove godine nastaniti radnici.

Zvono nas zove na sjednicu, koja se održava prije podne u najvećoj baraci. Usiškin udari tri put malim batićem, ali još nas više njegove ocalno-modre oči zovu na pozornost. I sada počinje govoriti, stavlja zahtjeve, za koje on sam najbolje zna, kako ih je teško ispuniti; ali zato, jer ih on bez obzira na ikoji osobni momenat već godinama sam ispunjava, osjećamo mi, da ćemo izvršiti ono, što od nas zahtjeva. Traži od umjetnika intenzivni rad, od književnika, od svakog intelektualca — skrajnji napor i napon svih sila — jer svaka mlakost može da bude pogubna.

On govori tako reći brojkama; Potemkinova nam sela u vidu Kirjat Anavima ne treba dočaravati. Koji su ovdje sakupljeni, vide što je Keren Kajemet stvorio.

Poslije njega uzeo je riječ dr. Josef Klausner. Muževina Salomu Schilleru i Jehalelu posvećuje svoj govor.

Zatim govori sjedni spisatelj i odgojitelj palestinskih radnika Aleksandar Süsskind Rabinovič o odnošaju spisatelja naprama Keren Kajemetu. — Izvodi, da za židovskog umjetnika nema ljepšeg ideala od suradnje na Geulat Haarecu, na oslobođenju Erec Jisraela. Predstojnik kvuce povlači paralelu između duševnog i tjelesnog rada. Prvi mora da pripravlja drugi rad, mora da mu osnuje bazu. U početku bi misao, a iza nje tek dodje djelo. I samo tamo, gdje

se duševni i fizički rad vrše harmonički, samo tamo može doći do oslobođenja.

A sada stupi neki mladi muž na vrlo jednostavnu govorničku tribinu, dr. Š. Spiegeľ profesor na realci u Hajfi. Kad ga gledamo, kako pred nama stoji s nemirnim vatrešnim očima, kao da nešto traži, pa vidimo njegovo bljedo, od neprospane noći upalo lice i promatramo mu fine nervozne ruke, sjećamo se nehotice Jichaka Lurije; a kako govori glasom, koji nam dira i srca, a ne samo uši, to se taj dojam još više pojačava. — Tako je valjda govorio vatrešni duh u Safedu, čija riječ titra već mnogim stoljećima. — Govori o dojmovima, što ih je ponio iz Amerike. Jednu je potpunu godinu putovao Udruženim Državama, koja je danas postala velikom dijelu židovskog naroda drugom domovinom, tako da prvu gotovo i zaboravljaju. I razabrali smo bolnim začudjenjem, kako maleni broj američkih Židova učestvuje u izgradnji Palestine, bilo to financijskom ili duševnom pomoću. Jedva 2 postotka — koliko li se ovdje još treba naknaditi! A ovaj je posao stvar umjetnička, jednako da li rade dljetom, kistom ili perom, ili pak ljude svladavaju snagom svoje glazbe

Poslije njega govori haluc stare garde — Hajim Surer, koji je godinama radio u Daganju te je sada naseljen u Nahalalu; priča o svojim doživljajima u Poljskoj.

Prije su tamo ortodoksi krugovi bili veliki protivnici cionizma. Danas idu ortodoksi i hasidi svomu rebeu i mole, da im da svoj blagoslov za put u Erec Jisrael. Kad je u pratnji tajnika rebea iz Jablone, koji je osnovao koloniju Nahlat Jaakov, putovao Poljskom, pozdravili su ih svagdje kao simbol; ogrljen išao je hasid sa slobodnim halucom židovskom Poljskom, da pribavi Keren Kajemetu prijatelje. Jer Keren je Kajemet platforma, na kojoj sve stranke mogu raditi harmonički ujedinjene. da od Palestine stvore Erec Jisrael, i na nj otpada važna zadaća, da svaki onaj nepovoljni »jest«, koji ocrtava različite stranke, pretvori u zajedničko »jesus«. Mi smo Židovi, ne trebamo biti ništa drugo nego Židovi, bez onih stotrukih vrsta, i tad će se san, o kojem svi snivamo, doista ostvariti.

Govorio je zatim još S. Kušnir iz Kfar-Jeheskel o stanju u Litavskoj i redaktor »Doar Hajoma«, g. Almaljeh o stanju u orijentalnim zemljama.

OSIJEK.

Glavna skupština Židovskog Narodnog Društva. — Žid. opskrbljivost.

(Od našega redovitog dopisnika.)

(Mbm) U dvorani židovske bogoštovne općine održana u nedjelju 28. februara 1926. glavna skupština Židovskog Nacionalnog Društva, koja je bila dosta dobro posjećena.

Skupštinu otvorio je potpredsjednik dr. Karlo Weissmann u 11 sati, pozdravivši prisutne i zamolivši referent da izvjesti o radu u prošloj godini. Iz tajničkoga izvještaja moglo se razabrati, da je rad društva bio veoma neznan, da su akcije provodili pojedinci u ime društva. Veoma neprijatelja bila je u prošloj godini akademija prigodom otvorenja univerziteta u Jerusolimu, koja je djelovala propagatorno kod Nežidova. Izvještaj povjerenika za Keren Kajemet bio mnogo puniji. Akcija sa škrabicama provodi se dosta intenzivno, i gospodje su smjestile do sada oko 400 škrabica, utorak 2. marta održala se Purimska zabava, za koju pripreme izvršene s mnogo mara, pa će znatni dio prihoda ove zabave pripasti Narodnom fondu. Izvješća primila skupština na znanje, podijelivši apsolutno starom odboru Iza toga izabran je novi odbor na čelu s. drom. Nikola Tolnauerom kao predsjednikom. Potpredsjednicima izabrana su g. Ljudevit Kohin i dr. Karlo Weissmann i tajnicima g. Olga Platznar i dr. Ivo Herling. Blagajnikom: Artur Schwabentz, povjerenikom za Keren Ljudevit Freundlich, za KH dr. Edmund Altmann, za organizaciju direktor židovske osnovne škole: Z. Sonnenschein, a za omladinski rad dr. Žiga Kšicek. U odbor izabrano je 12 lica.

Novoizabrani predsjednik dr. Nikola Tolnauer hvalio se na izboru tražeći pripomoć svih članova za rad u izvršenju organizacije. Apelirao je na članove, da svaki djeluje kod šekelske akcije, koja se imade naročito obzirna »mjesec organizacije« temeljito provesti. Organizacija predviđet, da si svijesno jevojestvo stvori čvrstu bazu akcionij program u jevrejskoj općini i za sve druge akcije javnom životu. Odbor nastojat će što prije osigurati prostoru za židovsku čitaonicu, u kojoj će se društvo članovi sastajati radi gajenja društvenosti, čitanja jevrejske novine i priredjivanja predavanja.

Gosp. Adolf Mahler predložio je osnutak jevrejskog doma, u kojemu bi se smjestile sve jevrejske institucije, a ročito i gombaana »Makabija«. Zaključeno je, da se vodi čuna i o osnutku jevrejskoga doma, kad bude dovršena cijela odbora za židovsko opskrbljivost.

*

Osječki Židovi ozbiljno se spremaju, da stvore jednu lijepu socijalnu instituciju: židovsko opskrbljivost. Dodje čudno ime za jednu dobru stvar, ali osječki profesori filološki ustvrdiše, da srpsko-hrvatski jezik nema uopće ili nema lije riječi za takovu instituciju, kakova se stvara. U židovsko opskrbljivost treba da se smjeste za privrednu pomoć sobni Jevreji iz Osijeka, a u koliko će to kasnije, biti moguće i iz osječke okolice. Malo lokalnoga patriotizma, se naročito naglašuje, mora uvijek biti kod osječkih akcija dokle će nemoćnici iz osječke okolice doći u obzir samo koliko će to kasnije biti moguće.

Konstituirajuća glavna skupština novo osnovanoga društva održana je pod predsjedanjem g. dra. Huga Spitzera dok je predradnje za skupštinu velikim marom obavio predsjednik Hevre Kadiše g. dr. Josip Horn. Ideja osnutka (Nastavak vijesti iz Jugoslavije na str. 6.).

San, posjedovati vlastitu domaju! Kako li smo još leko od tog ideala — to nam je rekao popodnevi referent Usiškinov. — Čitao nam priznanje grijehova našeg naroda svega se je dotakao u svom govoru; što se mora da učini što se može učiniti, a što se ipak ne čini, jer samo mi, mi Židovi ozbiljno radi za Geulat Haarec. On nije je od blagih proroka. Iz njegovog snažnog govora zvuči strpljiva opomena na brz rad. Nemamo li zemlje, izgubili smo. — Pogledajte kartu Keren Kajemeta, kako je malen dio. Pred velikim smo zemljišnim problemima, koji se raju riješiti ove godine. I opet osjećamo kao i prije, da ćemo obaviti rad, koji od nas zahtjeva, i da ćemo slijedeće godine, na trećem umjetničkom danu, gledati u renije u oči, jer ćemo imati iza sebe godinu ozbiljnog rada za domaju.

Dodje noć i mi se sa sjednice na slobodnom zraku tismo natrag u baraku, gdje nas čekahu halucim i halucim tasom čaja i pecivom. Menj se kao domaćici već opodne djelo, da se miše gostima pružilo neiskreno gostoprimstvo. Salata od rajčica s jajima, mliječna juha i kolač od sira, je u stilu pravog gostoprimstva jedne kvuce — srdačno nudjeno i podalo nam je pravu predodžbu o prilikama kvuce. A ja sam se radovala krasnom raspoloženju, koje je vladalo, za strane geste možda i čudnom slavom, Još je bilo bilo raspoloženje na večer, kad su halucim sa svojim stlima zapjevali i bilo je lijepo gledati, kako su starosniska Brajmina i njegovu ženu stavili u krug, pa oko zaplesali horu. I tu sam vidjela Usiškina kako se prvi ovoga dana smiješio.

»Vaša djeca«, doviknuh mu.

»Ali djeca, koja o svom ocu ne će ništa da čuju«, vrati u šal.

Ne smeta to, samo ako otac zna za svoju djecu. mudrost starih izgradjuje ovu zemlju, a mladi joj za to daju svoju snagu i neistrošenu energiju. A prije svega izgradjuju žene, ako kako mi je Gaon rabi Kuk, glavna konu vjernih Židova Palestine, rekao, »ako odgajaju djecu za rad oko Geulat Haareca«.

Mina Freund Bard

KNJIŽEVNI PREGLED

Jubilarno izdanje Bjalikovih djela

U tevetu god. 5683. slavio je jevrejski narod jubilej pedesetgodišnjice rođenja H. N. Bjalika. Na mnogim akademijama u čitavom jevrejskom svijetu govorilo se o svečaru njegovim djelima, mnogim lijepi članci pričali su o njemu. Njegovi prijatelji su znali, da će se sve te priredbe zaboraviti, a novinski članci zabaciti. I odlučili su, da Bjalikov jubilej ovjekovječe izdavanjem njegovih djela, po kojima ćemo poznavati pjesnika i njegov mnogostruki rad.

Bjalikova djela u jubilarnom izdanju obuhvataju četiri knjige: prijevod njemačkog klasika »Vilim Tel«, prijevod Cervantesovog »Don Kihota«, pjesme Bjalikove, te njegove pripovijetke i literarni članci. Da pomenemo sa prijevodima.

Posljednjih godina osjeća se u hebrejskoj književnosti iaka praznina u prijevodima svjetskih pisaca i klasika. Trebalo je i jevrejsku čitalačku publiku upoznati sa duševnim produktima drugih naroda, a da i ne razumije sve moguće strane jezike. Ali prevodjenje klasika traži majstore od stila, koj uz to potpuno vladaju ne samo hebrejski, već i jezikom sa kojega prevode. S ponosom možemo danas ustvrditi, da su se ti umjetnici našli (na pr. Bjalik, Frišman, Černihovski, Sofman, J. Kohen i dr.) i već posjedujemo lijepi broj svjetskih djela na hebrejskom jeziku. Najveća zasluga za ove prijevode ide izdavačkom zavodu J. Stiebel, koji je sve te prijevode izdao. Dva Bjalikova djela, o kojima je riječ, odlikuju se klasičnom hebrejskom i ako daju vjeran sadržaj originala. Oba djela su punktirana, što povećaje njihovu vrijednost. Vrijedno bi bilo, da svako pročita ove dvije knjige, ko hoće da valjano nauči hebrejski jezik i njegov književni stil.

U okviru ove kratke ocjene Bjalikovih djela nije mjesto govoriti o njemu kao pjesniku i njegovim pjesmama. Naglasiti valja, da je to najveća i potpuna zbirka Bjalikovih pjesama, koja je do sada izašla. Mnoge njegove pjesme, naročito one odštampane u posljednjih godina, te razbacane po revijama i časopisima, bile su širim slojevima nepristupačne. Tek sada se nalaze pod jednim krovom. Posljednja u toj zbirci spjevama je 11. tevet, dan iza jubileja i u toj maloj pjesmi rekao je jubilarac sve, što je osjetio, primajući bezbrojne čestitke naroda, koji ga voli i njime se ponosi. U tom izdanju pjesme su sredjene — ne po sadržaju, već po vremenu kada su nastale. Samo grupa narodnih pjesama »Mišre ha-am« sačinjava posebnu cjelinu, a ovoj grupi pridružile su mnoge, dosad nepoznate pjesme. Da užitak bude potpuniji, knjiga je ukrašena vrlo lijepim crtežima našeg umjetnika Budka i mjestimice se pjesma i slika sljevaaju u lijepu harmoniju.

Mišim, da će od ova četiri sveska za mnoge biti najvrijedniji onaj, što sadržava njegovu pripovijetku i književne članke. Bjalik je danas, bez sumnje, reprezentant novohebrejske literature i kad se spominje njegovo ime, misli se samo na pjesme. Njegove pripovijetke, pisane i porazbacane kojekuda, većinom su nepoznate. Nema mnogo pripovjedaka, ali bi svaka od njih dostajala, da pokaže njegov talent i snagu. Malo je hebrejskih pripovijesti, koje su na mene učinile toliko dojam, kao Bjalikova »Meahore ha-gader«. Naučenim smo bili smatrati Mendela pripovjedačem, koji je vjernije nego nitko znao ocrtati život i prilike u getu. Sada nam se otkriva Bjalik, također čedo geta, me da ga u cjelosti opisuje, već da nas upozna sa pojediniim njegovim sokacima, slavoncima, hederima itd. Ono što naročito čini privlačivim Bjalikove pripovijesti jest psihološka dubina razmatranja stvari i ljudi. I sve je to praćeno humorom, židovskim humorom, za koji je teško reći, potiče li iz nalivnosti ili je početak sarkazma. Mnogi hebrejski književnici ostavili su nam lijepe opise prirode i njenih ljepota. Ali su svi oni gledali sunce i nebo, šumu i potok kroz prizmu getskog čovjeka. Bjalik je prvi u hebrejskoj književnosti, koji pamti svoju okolinu samo kao ljeto — »kulokajic«. Treba da se spomene još jedna odlika Bjalikovih pripovijesti: sve su one u većoj ili manjoj mjeri protkane agadama i izrekama naših mudraca.

Drugi dio četvrtih knjige sadržava mnoge Bjalikove književne članke i studije, razne po sadržaju i vrijednosti, pisane u razno doba. U nekim raspravlja autor o aktuelnim zadacima novohebrejske literature i po njima je lakše razumjeti čama novohebrejske literature i po njima je lakše razumjeti u cjelosti rad Bjalika: kao sakupljač agade, izdavač knjiga itd. Negdje pak u jednom članku daje potpunu sliku razvitka jedne grane naše književnosti, kao što u »Širatenu ha-ceira«. Tri lijepa članka posvećena su radu i uspomenu na »džeda« Mendela Moher Sfarim. Zbirku upotpunjuju nekoi polemički članci, o kojima se može razno suditi.

Knjige su krasno uvezane, štampane lijepim slovima na finom papiru. Cijena im je 15 dolara. More.

Novi nakladni zavod u Palestini.

U Jerusolimu osnovan je novi nakladni zavod »Kneset«, sa svrhom, da izdaje knjige o Palestini, o Židovstvu i njegovim smjerovima.

Literarnom komiteju »Kneseta« pripadaju: Mordehaj ben Jecheškiel, A. M. Lifschitz, S. Agnon, Radler Feldmann i rabin I. Schapiro. Najprije će se izdati ove knjige: »Ocar Haarec« (Ideal obnove Erec Jisraela u židovskoj literaturi), »Naš žid« (Žid naricaja), »Povijest hasidskoga pokreta itd.

Židovska enciklopedija

Berlin, 28. februara (ITA). Dne 3. marta treba da podju u Ameriku dr. Nahum Goldmann i dr. Jakob Klatzkin, da ondje rade u interesu »Židovske Enciklopedije«, koju oni uređuju. Oni će u jednu ruku organizovati u Americi znanstvenu saradnju tamošnjih učenjaka i osnovati komitej, koji će se brinuti za učešće američkoga židovstva u radu i korist te enciklopedije. Na putu u Ameriku zadržat će se gospoda nekoliko dana u Londonu da uredi osnove za engleski komitej.

*

Znanstveni rad oko te enciklopedije, koja, kako je poznato, izlazi na njemačkom i hebrejskom jeziku, već je znatno uznapredovao. Članovi su redakcionoga komiteja: dr. Jakob Klatzkin, Berlin (glavni redaktor i redaktor za filozofiju), dr. Maks Soloweitschik, Berlin (glavni redaktor i sekretar za biblijsku znanost), rabin dr. M. Ehrenpreis, Stockholm (nova literatura), prof. dr. Ismar Elbogen, Berlin (kulturalna povijest i liturgija), rabin dr. I. Freimann, Poznanj (rabinska literatura), dr. Nahum Goldmann, Berlin, (suvremena židovska pitanja), prof. dr. M. Guttmann, Bresslau, (Talmud i Midraš), dr. Fritz Kahn, Berlin, (prirodne znanosti), prof. dr. I. Scheftelowitz, Köln, (poredbena religiozna znanost), dr. N. Simchoni, Berlin, (stara povijest i sredovječna literatura), dr. H. Torczyner, Berlin, (jezične znanosti), prof. dr. Gotthold Weil, Berlin, (arapsko židovska povijest i književnost), dr. M. Wischnitzer, Berlin (gospodarska povijest i nova povijest).

Sad se dovršava tisak prvoga sveska. Za koji dan izaći će pokusni svezak enciklopedije. Taj će svezak obasitati pet araka na njemačkom i hebrejskom jeziku. U posljednje vrijeme osnovali su se pored njemačkoga komiteja za enciklopediju, koji postoji već dulje vrijeme, takovi komiteji u Belgiji, Francuskoj, Holandiji i Švajcarskoj. Ovim su komitejima članovi veoma ugledne ličnosti iz raznih zemalja, koje će raditi za enciklopediju.

HEBREJSKI ČASOPISI.

Novi brojevi »Hašiloah«-a i »Hatekufe«.

Nedavno je izašao prvi svezak novog godišta hebrejskoga mjesečnika »Hašiloah« (45. svezak, br. 1. i 2.; adresa Jerusolim POB. 273) u redakciji dr. Josefa Klausnera i Jakoba Fihmana. Taj novi bogati svezak sadržaje lijepi broj dragocjenih literarnih, znanstvenih i esejskih priloga. Spominjemo: pjesme od Šneura, Fihmana, Šlunskog; pripovijetke od Agnona, Reubenia i Burle. Černihovski iznosi prijevode babilonskih legenda u poetskoj formi, R. Benjamin pripovijetke pisma Brenera, Radovic piše o Abrahamu Ibn Ezri, I. Jehuda o arapskoj poeziji, Tartakower o Max Weberu kao sociologu, Hans Kohn o Romain Rollandu. Hugo Bergmann objavljuje esej o matematici i kritičkoj filozofiji. Aktuelnu temu »Isus i kasnija židovska literatura« obradjuje prof. S. Kraus. Klausner i mnogi drugi pišu u rubrikama »Pregled« i »Bilješke«, koje zauzimaju stav spram raznih literarnih događaja i životnih pitanja. — Sve u svemu taj svezak stoji na takovom nivou, koji bi služio na čast svakoj vrsno uređenoj evropskoj reviji.

Redakcija hebrejskog časopisa »Hatekufa«, što izlazi četvrtgodišnje, (Naklada Abr. Jos. Stybel, Varšava), izdaje upravo 23. svezak. U uvodu se saopćuje da će časopis uslijed velike krize što vlada upravo Poljskom izaći iznimno ove godine tek jedamput. Novi svezak donosi najprije odlomke iz jedne drame Jakoba Kahna; od pripovijedača zastupani su: Jewin, Opatošer, Weinberg, Jakob Rabinowitz, Baraš, Sofman. Černihovski prevodi babilonske molitve, a Fihman njemačku liniku: Goethea, Storma, Hölderlina, Dehmela itd. Od rasprava treba spomenuti: Dr. Halper »Žid. literatura na arapskom jeziku«; prof. dr. Horowitz: 1001 Noć; dr. Tartakower: Sistem Franza Oppenheimera itd. Od pjesnika su zastupani: Fihman, Šlunski, Kriburecka, Černihovski itd. Ima nadalje kritičnih rasprava i bilježaka na pr. o Thomasu Mannu.

Konferencija židovskih književnika i žurnalista u Berlinu.

Ovih dana održana je u Berlinu konferencija židovskih (hebrejskih i židiš) književnika i žurnalista sa ciljem osnivanja saveza, koji će štiti njihove profesionalne interese.

»HAIVIV«

list jevrejske mladeži
god. IV., br. 6.

U predvečerje Purima izišao je februarski broj »Haaviva« sa lijepim sadržajem. U ovom broju nalaze se dvije oveće pjesme i to »Deda« od Samuela Romane (Tuzla) i »Erev Šabat« od Moše Finč-Buki (Milano) te kazališni komad »Silom bolesnik«, komedija u 1 činu od B. Silvan-Jaffe. Od pripovjedača zastupani su Maks Nordau (Tajni carstvo) i Irma Singer (Simson). Obilna rubrika: razbibriga i zagonetke završuju ovaj broj, koji je urešen i slikom našega slikara Adolfa Weillera: Igrači šaha.

Uredništvo i Uprava »Haaviva«: Mirjam Weiller, Zagreb, Bakačeva ulica 5, III. kat.

Pretplata iznosi godišnje 50 dinara, a polugodišnje 25 dinara.

Šestim brojem, koji je upravo izišao, ušao je »Haaviv« u drugo polugodište 4. godine, pa se umoljavaju svi pretplatnici, koji još nisu poslali pretplatu za drugo polugodište, da to učine odmah.

Znanstvena literatura na hebrejskom jeziku

Zbog zastoja na hebrejskom tržištu knjiga pa zbog opadanja hebrejske književne produkcije u galutu, povela se u zadnjim tjednima u Palestini češće diskusija o tome, a urodila je pokušajima samopomoći. Udruženje je književnika izabralo naročiti odbor, koji treba da proučava ovo pitanje. Noliko je energičnih akcija u tom smjeru poduzela organizacija učitelja. Učitelji su zaključili, a da nijesu čekali na inicijativu sa strane nakladnika, da izdaju svojim sredstvima, koja im stoje na raspolaganje — drugim riječima to znači: onim, što će od plate oduzimati — zbirku knjiga »Blago učitelja« (Ocar hamore). Zbirka bi trebala da u nastajne tri do četiri godine dostigne opseg od 800 araka. Opća pedagozijska, humanistička i realistična komisija, slažu upravo program za publikacije.

Poteškoće jednoga takovog izabiranja knjiga teško si je predstaviti, a naročito onome, tko stoji postrance. U literaturi, u kojoj nije mnogošta iz raznih polja čovječjeg znanja još publikovano, mora da je izbor osobito poman. U prvom se redu radi o prijevodima sa originala sa svih jezika, i tu može izlaženje jedne knjige često više škoditi, nego što može donijeti dobra. Jer čitalac koji pozna samo ovu jednu knjigu, često će ju primiti posve bez kritike, a kad fali protuteža u drugim knjigama, mogu da se u čitaoca stvore krive predodžbe i nazori. Tako biva, da mnoge knjige, pisane na evropskim jezicima dodju nehotice u jednu atmosferu, koja se u hebrejskoj literaturi ne nalazi. Autor takove knjige drži da su čitaocu poznate već i druge knjige iz pojedine struke ili da barem do njih čitalac može da dodje — a to nije za sad još moguće. — Izbor prema tome često pada na razne popularne knjige, za koje nije potrebno nikakovo predznanje i lako se čitaju. Ali prevadjanje takovih knjiga nije poželjno, jer kad već čitalac imade na raspolaganju malo knjiga, treba da se odgoji za dobru i temeljitu lektiru. Pomanjkanje knjiga djeluje veoma loše, pa tako hebrejski čitalac upoznaje razne duševne potrebe iz kratkih referata hebrejskih časopisa. I tako on doznaje tek »Schlagwort«, a ne pravu duševnu sadržinu jednog pokreta.

Kod svih tih poteškoća naročito treba pozdraviti — kada su već korporacije zatajile — inicijativu pojedinaca da stvore znanstvenu literaturu na hebrejskom jeziku. Ovdje želimo da skrenemo pažnju na pravnu i filozofsku biblioteku, koju izdaje dr. J. Junowitz u Jerusolimu. To je inicijativa jednog čovjeka, koji posjeduje više smionosti, nego novaca, i koji je skoro bez novaca u kratko vrijeme stvorio nešto veoma vrijedno. Pravna biblioteka izdala je dosada veliku knjigu rusko-g pravnik Pokrowskog o rimskom pravu, jednu knjigu istoga autora o temeljima građanskog prava i dvije originalne knjige o izvorima židovskog prava od docenta jerusolimske žid. univerze rabina Assafa. U filozofskom odjelenju izašli su prvi svesci znamenitog Kantovog djela: Kritika čistog razuma u prijevodu dra. Junowitza, a u najskorije vrijeme izlazi prijevod Kantove knjige O vječnom miru, isto od Junowitza, te prijevod Ibn Gabirolovo djela »Životni izvor« (preveo dr. J. Blunstein). Gabirolovo djelo prevodi se evo na hebrejski, na jezik na kojem je pisano, jer je original izgubljen. Jedno veliko i monumentalno djelo počelo je upravo da izlazi u toj biblioteci: Povijest nove filozofije od Kuno Fischera. Prvi dio toga djela preveo je na hebrejski dr. M. Glücksohn, koji je veoma zaslužan za prevodjenje filozofske literature na hebrejski. On je za Stybel-Verlag preveo povijest novije filozofije od Windelbanda; izašla su dosad dva sveska. Njegovi se prijevodi odlikuju tačnošću i vjernošću prema originalu i vještinom kako rješava prevodjenje teških i novih pojmova. Prijevod izašlog prvog dijela Fischerove povijesti od osobite je važnosti za hebrejskog čitaoca, jer nam daje opću kulturnu povijest i povijest religije u srednjem vijeku i u doba reformacije, o čemu dosada nije postojalo slično djelo na hebrejskom jeziku.

Velika je zadaća preuzeti prevodjenje jednog tako velikog i monumentalnog djela kao što je to Kuno Fischerova povijest filozofije, a može da dodje i do opasnosti da izdavač ponestanu materijalna sredstva, da prevodjenje ovog velikog djela sprovede do konca. Bila bi to velika šteta. O tome treba da vode računa svi prijatelji hebrejske knjige.

Stvaranje znanstvene literature na hebrejskom jeziku — to treba uvijek i opetovano da se naglasi — jest danas jedina od najvažnijih naših narodnih zadaća.

(h. b. — »J. Rndsch.«).

Jedna nova knjiga o antisemitizmu.

Kod Oesterheld u. Co., Berlin, W15, izašla je upravo knjiga od Walter Sulzbacha: »Vorurteile und Instinkte«, eine Untersuchung über die Rassenabstossung und den Antisemitismus. Ova knjiga, koja obasize 68 stranica, iznaša veoma interesantne nazore o biti i pojavama antisemitizma.

Jedna »tajinstvena« književna bilješka.

U broju 6410. od 27. februara beogradske »Politike« čitali smo na strani 9, pod rubrikom »Književne bilješke« sljedeće: »Jevreji i Jugoslavijau«. — Mole se pretplatnici ove knjige da još pričekaju štampanje; ako žele da im se novac vrati, neka se obrate na poznatu adresu.

Veoma bi nas zanimalo o kakovoj se to knjizi radi, koja je to »poznata« (!?) adresa, koja sakuplja pretplatu, a drži da je shodno da se javno ne iznese, te koji je uzrok, da se ta »adresa« zove samo »poznatom adresom?«

(Nastavak vijesti iz Jugoslavije).

tiče od dugogodišnjega predsjednika osječke Hevre Kadiše g. Samuela Kästenbauma, koji je tijekom godina upravo mladenačkom ustraživošću utirao put za osnutak toga doma. Nadrabin g. dr. Simon Ungar u mizu je propovijedi dokazivao Jevrejima potrebu osnutka doma za nemoćne. Do sada je potpisan iznos od 164.681 dinara, a uplaćen je od toga 53.751 dinar. U jednom proglasu za dom kaže se, da je cilj osnutka doma, da svaki Jevrejini dade svoj doprinos iz moralne potrebe prema siromašnima i ostavljenima, jer treba da je ugodna socijalna dužnost činiti dobro. Akcija će uspjeti samo onda, ako bude svaki ma i najmanji darovatelj uvjeren, da svojim darom donosi novi kamen za gradnju doma.

SARAJEVO

Hamiša asar. — Glavne skupštine. — Oko gradnje sefardskog hrama. — Iz društava

Ovogodišnji Hamiša asar bišvat bio je u Sarajevu kao i svake godine u raznim društvima i krugovima lijepo proslavljen. Napose je omladina (»Ahdut Hacofim«, »Žid. Oml. Kolo«, »Bar-Kohba« i »Poale Cijon«) lijepo proslavila taj blagdan palestinskog proljeća zgodno udešenim priredbama. A i sarajevski židovski klubovi »Union« i »Jevrejski klub« priredili su prigodna sijela, koja su protekla u ugodnom i vedrom raspoloženju. Oba su kluba priredila posebne zabavice i za djecu.

*

U zadnje vrijeme zaredaše se glavne skupštine mnogih sarajevskih židovskih društava.

Sefardska »Hevra Kedoša« imala je svoju glavnu skupštinu na kojoj je tajnik g. dr. S. Pinto održao tajnički referat i razložio rad uprave u prošloj godini. Spomenuo je medju ostalim dovršenje ogradjivanja sefardskoga groblja te posvetu nove mrtvačnice. U posljednje tri godine isplaćeno je na ime duga za ogradu hrama 150.000 D. Provedena je parcelacija groblja i uredjen je registar. Upravi je uspjelo da razne dosadanje male ustanove, koje su se bavile sa sahranjivanjem, sjedini u »Hevri Kedoši«. Spominje da je od 1500 članova sef. općine tek 300 upisano u H. K. Sa »Poale Cijonom« došlo je do sporazuma glede sahrane siromašnih članova — pokojnika toga društva. — G. Josef Kajon održao je blagajnički izvještaj iz kojeg proizlazi da je prihod H. K. u godinama 1923.—25. iznosio 353.061,20 Din, a rashod 346.960 Din. — Nakon govora g. nadrabina dr. M. Levija izabran je novi odbor kojem stoji na čelu kao predsjednik g. Jozef Hajim Finci, te potpredsjednik g. dr. S. Pinto.

Sredinom ovoga mjeseca održalo je ugledno Jevrej. pjev. društvo »Lira« svoju redovitu glavnu skupštinu uz veoma dobar odziv članstva i uz prisustvovanje izaslanika raznih žid. korporacija i društava. Iz tajničkog izvještaja, koji je držao g. David Baruch proizlazi da je društvo doduše prošle godine proživljavalo razne krize, ali sve su prebrodjene i društvo ojačano stupa pred glavnu skupštinu. U prošloj godini reorganizovan je pjevački zbor. »Lira« je sudjelovala kod proslave 1000-godišnjice hrvatskoga kraljevstva u Sarajevu i tom prilikom odlikovana je lorov vjencem. »Lira« je zajedno sa Srp. pjev. društvom »Sloga« pripremila teren za prvi kongres Saveza jugoslav. pjev. društava, te priredila delegatima svečani banket. U novembru održan je uspjeti koncert u zajednici sa »Slogom«, sudjelovalo se kod Makabejske svečanosti M. C. O., proslave društava »Mizgav Ladah« i Jevr. ašken. gospoj. društva i kod raznih drugih zgoda. Pjevalo se je i u hramu. Priredjena su mnogobrojna sijela te reduta. Rad »Lira« mnogo je pripomogla i Jevr. sef. općina. Uslijed ostavke dirigenta g. Koste Travnja popunilo se je to mjesto vrtnim muzičarem g. Bajcem, prof. muzičke škole. — Blagajnički izvještaj podnio je g. Rafael H. Atijas, a izvještaj o društvenoj arhivi g. Albert M. Gaon. Arhiv posjeduje sada 48 partitura na hebrejskom, 90 na srpsko-hrvatskom, a 24 partitura na stranim jezicima. Zbog velikih zasluga za društvo imenovan je dosadašnji dirigent g. Kosta Travnja začasnim dirigentom, a zaključeno mu je predati svečanu diplomu i dar. Nakon govora gg. dr. Jakoba Kajona i dr. Vite Kajona izabrana je nova društvena uprava na čelu sa g. Ikom Finciem. Zbog predstojeće proslave 25-godišnjice opstanka društva ušla su u odbor medju ostalim i svi dosadašnji predsjednici društva. — Opća je želja da se »Lira« u novoj jubilarnoj godini što bolje izgradi da bi u svakom pogledu mogla da posvema vrši svoju lijepu i važnu ulogu, koju treba da ima ne samo u Sarajevu i Bosni, nego da bude uzor i ostalim našim pjevačkim društvima u našoj državi.

*

Predradnje oko gradnje novoga sefardskoga hrama primiču se, kako izgleda, kraju. Uklonjene su i zadnje neprilike glede zemljišta pa će se početkom marta moći već početi gradnjom. Budući da su se troškovi oko izgradnje hrama pokazali previsoki, to se pristupilo pretresivanju da se izvedba pojeftini. To je i učinjeno te uštednja iznosi 2 milijuna dinara.

*

»Židovsko Omladinsko Kolo« uspješno je završilo ciklus predavanja iz židovske historije, te priredjuje sada svake nedjelje predavanja sa raznih područja. — »Glorija« i »Bar-Kohba« priredili su i ove godine svoje zabave, koje su



posvema lijepo uspjele. — Prosvjetna društva »La Benevolencija« i »Glorija« nastavila su svoja zajednička narodna predavanja, te je nedavno g. dr. Moric Pappo držao poučno predavanje o temi: »Nasljedne bolesti s osobitim obzirom na Jevreje«. — Agilno židovsko društvo »Ahdus«, čije se članstvo u glavnom rekrutira od Židova što su se uselili iz Poljske i Rusije priredilo je svoju uspješnu zabavu na kojoj se davao igrokaz »Batlen« od N. Rakova u 4 čina na jidišu. — Pred kraće vrijeme održao je u »Ahdusu« g. dr. A. Benan veoma poučno i interesantno predavanje o jevrejskoj priči i legendi.

ZAGREB.

Otvorenje »Makabijevo« Doma.

Posvetno slovo g. rabina dr. Gavre Schwarz a i svečani govor g. potpredsjednika zagrebačke bogoštovne općine dr. Lavoslava Šika.

Gosp. rabin dr. Gavro Schwarz učestvujući u posveti »Makabijevo« doma, dne 20. februara održao je lijepi govor, u kojem je najprije povukao paralelu izmedju epohe nacionalnoga osvješćivanja za ere Makabejaca i današnje periode židovske narodne povijesti. Ono je doba iz historije obilježeno ustrajnim narodnim osvješćivanjem, borbom protiv tuđinskih utjecaja, koja je branila i potpirivala narodnu svijest, čuvala religiju i jezik žid. naroda, sve što čini njegovu osebnost. Ta je borba urodila uspjehom. Galutsko je židovstvo napačeno zapalo u svojoj nutrašnjosti u letargiju, a spolja je zahujao vihor mržnje i neprijateljstva. A nakraju — opet izbija duh osvješćenja, duh svijesne i uspravne afirmacije svega osebnog. Val pomladjenja prolazi židovstvom i kao njegovi plodovi javljaju se mnoga židovska društva, koja se posvećuju uzgoju fizički zdravog židovskog naraštaja.

U tim društvima učvršćuje se disciplina i stvaraju ispravni karakteri i tako daje pojedincima ispravna i snažna osnovica za život, obilježena poštenjem i zdravom etikom. Krivo je takovošta nazivati onda separacijom. Etički ciljevi nisu nikada štetni.

»Makabi« ulazi u svoj lijepi dom — rekao je dalje g. dr. Schwarz — sa gradjenj poštivošću mnogih. I ovom zgodom, vršeći zadaću posvete, molim Svevišnjega, da ovaj dom uzme pod svoje okrilje, da upravi svoj blagoslovni pogled na sve nastojanje, što se sabire u toj zgradi, u korist židovstva, na čast i našem gradu i domovini. Amen.

Iza dr. Schwarz a uzeo je riječ potpredsjednik Izraelitske bogoštovne općine g. dr. Lavoslav Šik, da zamjenjujući predsjednika općine g. dr. Hugu Kona, koji je bio zvanično zapriječen, održi svečano slovo. Govor g. dr. Šika donosimo nešto pokraćeno:

Svečani zbor!

Bilo bi najumjesnije, kad bih ja opetovao one krasne riječi, kojima je g. dr. Hugo Kon obrazložio u predsjedništvu izraelitske bogoštovne općine prijedlog glede prinosa općine za gradnju doma i polučio prihvat ove, za uzvišene svrhe tek čedne, ali za naše općinske prilike velike svote od 120.000 dinara.

U ovakvom času, kad doživljujemo važnu daljnju etapu u našem židovskom narodnom radu, nije moguće opetovati misli i riječi druge osobe, pa bilo to i iskrena prijatelja, samog dra. Huga Kona, čovjeka, koji imade, mogu za se ponosom reći, isti nazor i isti pogled prema problemima židovstva kao i ja.

Neka mi bude dozvoljeno, da stoga bez osobite pripreve iznesem neke misli o našoj omladini, a napose o jednoj njezinoj najjačoj afirmaciji u nas o »Makabiju«.

Davno, već pred dvije tisuće godina, značilo je ovo ime

u našem narodu ne samo borbe za narodnu i državnu slobodu, već nas Makabejci sjećaju onog doba našeg naroda, da smo i mi živjeli svojim naravnim životom, imali svoj odnos prema zemlji, koja je bila naša, čutili smo i osjećali prirodu i uživali u njoj.

Slavili smo poput ostalih naroda — dan probudjena proljeća, procvata prvih pupaka na drveću, dozrijevanja plodina, dan žetve i dan berbe — samo što su kod nas dani, osim simbolijskog i vjerskog imali još i narodno značenje. Naši mladići i naše djevojke, da, cijeli narod, dok je bio u svojoj domaji, znao je pjevanjem, igrom i plesom očuvati prvotno značenje tih sretnih veselih dana.

Izgubili smo zemlju, razoren je hram, nestalo je domajstvo, rasuti smo po cijeloj zemlji, polišteni, povučeni smo bili u uske tamne zidine geta. Učeni dr. Samuel Rappaport je u almanaku černautske »Emuna« sjajno prikazao, kako se je to doba sasvim izmijenio značaj sjećanja na Makabejce. Kada sasvim narodna slava, nacionalno borbena sadržajna uspomena na one junake, koji su svoj narod oslobodili izpod tuđeg jarma, kasnije se zaboravila ostao je tek kult nekog velikog božjeg čuda, da je svjetiljka sa malo ulja mogla gorjeti osam dana. To je bilo sve, što je ostalo da podsjeća na čudo, koje se je zbililo za vrijeme Matitjahu i njegovih sinova — ta čak i imena Makabejaca su se zaboravila.

Nestalo je u židovskom narodu ispravno spomena na najljepše njegovo herojsko vrijeme — nestalo je čak i jevrejski spisa — tek preko grčkih i sirske spisa, iz Josipona, onog slabog ekscerpta djela Josephusa Flavijusa, Židovi su na kraju maku srednjeg vijeka dobili neke tamne vijesti, da su i oni nekad, za vrijeme Makabejaca, obrane Jerusolima, i Bar-Kohbe bili narod junaka, narod, koji je volio umrijeti nego li biti robom.

Nestalo je heroizma u našem zvaničnom židovstvu — narod nije zaboravio cijeniti snagu, nije propustio povratiti prirodu.

Naša najljepša jevrejska legenda, priča o Golemu, kažu nam, da je visoki rabin Jehuda Löw ben Bezalel umio stvoriti biće, koje je bilo neodoljive snage i stavilo svoje sile u obranu židovstva. Tako je narod osjećao potrebu, da i on neizmerna učenost i pobožnost, koju on pripisuje praškom rabinu nadje agregat u tjelesnoj moći.

Hasidizam, ovaj čudotvorni cvijet našeg vjerskog i narodnog misticizma, koji je nastao u vrijeme naše najveće potištenosti, našao je isto tako neko zblizjenje s prirodom, jednako dubokim tammim šumama, kao i igrom, veseljem i radošću. Ali potpunoma smo se tek vratili tradicijama Makabejaca, kad je nastao, kad je uskrisio naš židovski narodni pokret, kad je sve više rasla ljubav Palestini.

Naš veliki narodni vođa, nezaboravni dr. Theodor Herzl označio je cilj svoga života riječima: da će njegovo djelo uspjeti, da će mu trud roditi plod, kad sirotinjska mladež židovska postane snažna i muževna, kad od dječarca našeg postane ponosan, snažan Židov.

Čemu trebaju židovski gombaci?, pitao je odmah u početku modernog cijonističkog pokreta, narodni poslanik dr. Arthur Mahler kod osnutka židovskog gombalačkog društva u Beču i odgovor je bio, da se nadje harmonija duše i tijela, da se ne posvećuje samo, kao kroz sva ta stoljeća u galutu, jedino i isključivo pažnja duhu, mozgu, već jednako jača i tijelo, a time osvježava intelekt. Židovskoj omladini treba tjelesne snage i veselja, jer nju čeka težak put, trud uzlaza na vanredne strmine.

Neizrecivo je velika zasluga Julija Königa, koji je svojim marom, svojim radom omogućio taj dom.

(dugotrajno, opetovano odobravanje i pljesak).

Zagrebačka bogoštovna općina postoji u svojoj novopovijesnoj eri, — već preko sto godina. Bilo je u njoj bogatih, vrlo uplivnih članova, nu nijedan nije učinio ono, što je učinio gospodin König, da svojoj instituciji postavi vlastiti dom, da joj da tako faktično prilike za daljnji uspješni rad.

Značajno je u ostalom, da i ona druga naša židovska institucija, koja jednako gradi kamen do kamena, koja je podignula svoju vlastitu kuću tamo na obalama modrog Jadrana, opet radi za omladinu. Tako zagrebačko židovstvo punim pouzdanjem gleda u svoju budućnost, vidi svoju židovsku omladinu.

Zadaća »Makabija« je uzvišena! Ne radi se tu za nas samo o gombalačkom društvu — jer starodrevni Makabim su se nekad u Cezareji i u gradovima Dekapolisa, borili protiv grčkih olimpijskim igrama, proti igrama u rimskoj areni.

Mi želimo, da naše društvo bude židovsko i tražimo, da bude uvijek nosilac onih židovskih ideja, koje su ga zvale u život i učinile velikim.

Kao što je židovstvo grada Zagreba dio privrednog i socijalnog ambijenta tog grada, tako je i Makabi dio etičke snage sveopćeg pokreta u fizičkom i psihološkom ozdravljenju grada i države, pa smo uvjereni, da će se našim napretkom veseliti i svaki pravi iskreni čovjek, bio Hrvat, Srbin ili Slovenac. (Sveopće odobravanje).

Izraelitska bogoštovna općina mora sa velikim zadovoljstvom i zahvalnošću konstatirati, da će se u toj velebnoj dvorani obdržavati na blagdane njezino bogoslužje.

Ovaj će »Makabijev dom« biti sastajalište općine naše i budućnost te općine, gdje popušta jednostavan prelaz od

SPECTRUM d. d.

Ing. Kopista, Dubsky i Krstić

Tvornice ogledala i brusione stakla

ZAGREB

BEOGRAD

OSIJEK

LJUBLJANA VII.

Kukovićeva ul. 23.

Banatska ul. 2.

Desatičina ul. 39.

Medvedova u. 38.

Zrcalno staklo - Portalno staklo - Mašinsko staklo 5-6 mm - **Ogledala** u svim veličinama i oblicima - **Brušene ploče** - Uvinate ploče - Ustakljivanje u mjedi - Fin ogledala.

Plaćajte šekel, jer time širite i jačate Cijonističku Organizaciju! Plaćajte Savezni doprinos, jer je on jedan od osnova naše organizacije!

SLUŽBENA SAOPĆENJA

SVIM ŠEKELSKIM KOMESARIMA.

Kako je ove godine uveden jedinstveni šekel, to nije moguće registrirati broj članova Hitahduta u svrhu obračunavanja iznosa za savezni doprinos na način, kako je to bilo prošlih godina, kad je Hitahdut imao svoj zeleni šekel.

Medjutim, da se ovo obračunavanje nesmetano provede, pozivlju se svi šekelski komesari, da raspačavateljima šekela izdaju slijedeću uputu:

Na namirama, koje se izdaju platiocima saveznog doprinosa, ima se jasno i vidljivo označiti: »Član Hitahduta«. Platilac saveznog doprinosa, član Hitahduta, providjet će ovu primjedbu svojim potpisom na namiri. Primjedba i potpis treba da je istovjetna na kopiji i na originalu.

Zemaljska šekelska komisija
Saveza Cijonista u Kraljevini SHS.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA LEJISRAELI

Stupili smo u posljednji mjesec drugoga kvartala i svako mjesto treba sad da razvije najveću djelatnost, kako bi do konca mjeseca namaknulo propisani kontingent.

Pozivljemo sve povjerenike, da bezuvjetno do 15. marta obračunaju sve akcije, naročito Hamiša asar i Purim akciju, i da nam pošalju tačne specifikacije.

Podjednako molimo, da sva mjesta isprazne škrabice i pošalju obračun za dječje sabirne arke.

Sav za KKL ubrani novac ima stići u Zagreb najkasnije do 27. marta, jer se kasnije stigli iznosi ne će moći uvažiti u polugodišnjoj statistici.

Uprava Keren Kajemet LejIsrael.

IZ SJEDNICE RADNOG ODBORA SAVEZA CIJONISTA.

Na svojoj sjednici od 1. III. o. g. Radni je Odbor uzeo u pretres predlog Direktorija Keren Hajesoda da se u Zagreb uputi, zbog rada za K. H. izaslanik, koji će tu organizatorno i agitaciono potpomoći rad. Predlog se upućuje upravi K. H. u Beograd i Nac. Društvu u Zagrebu na organizaciju i nadležnost. U Senti i Subotici poduzet će delegati R. O. predradnje za cijonistički organizatorni rad. Egzekutiva je sa zadovoljstvom uzela na znanje organizatorne mjere R. O. za jačanje organizacije u vezi sa Ijar-akcijom. Blagajnik izvještava da su gg. Josip Cohen, Vojtjeh Neubrunn i dr. Žiga Neumann pregledali knjige Saveza Cijonista, »Židova« i Keren Kajemeta i našli ih u potpunom redu. Odlučeno je da krajem nedjelje otputuju u Sarajevo tajnici R. O. g. H. Hochsinger i inž. Oto Rechnitzer.

Vjesnik uprave KKL za kraljevinu SHS

IzKaz broj 8.

(Nastavak).

od 11. do 25. februara 1926.

DAROVANI ZEMLJE.

Visoko:	490.—
Beograd: Na Hanuka dabaj Marko Konforti 600, Diplomom umjesto cvijeca prig. prstena Rafajlović-Avramović daruje Avram Levi 50	650.—
Štip:	320.—
Ruma: Maks Hejtler 200, Adolf Sommer 200	400.—
Čakovac: Prig. pogreba g. M. Hirschsohna sabrano 120.—	
Brčko: Sabirni arci: Jevr. oml. udr. »Cijon« 250, A. Marton, S. Klimpl, J. Hubert, Oskar Frankl po 100, S. Zentner 80, Vilim Kornhauser, Moric Montiljo, Miko Montiljo, Leop. Herzog, Santo Alkalay po 50, Emil Glatte, Moše Levi, Preisler po 30, Bauer, Ž. Baš, Perera, Avram Papo, Moric Fischer, Rafo Almaslino, Borkovitz, Sara Papo po 20, Danko Kabiljo 12, E.)Levi 10	1252.—
Osijek: Dr. E. Altmann prig. god. smrti pok. oca i stre	500.—
Zagreb: Sab. arak Fančika Wiener 200	200.—
Bjelovar: Prig. Brat mila u kući Slavka Wolfa sabrao Julio Schulhof: Slavko Wolf 100, dr. H. Gottlieb 50, Kol. Jakobsohn 30, Žiga Pollak 30, dr. Drag. Ländler 30, Ivan Kraut 20, Julio Schulhof 20, Drag. Wolf 20, Sam. Lausch 20, Mirko Breyer 20, Josip Pollak 10, M. Rosenberger 10, Bela Bürgner 50, Alojz Fürst 10	420.—
Veliki Bečkerek: Bez specifikacije	8500.—
	12.852.—

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Križevci: Elemir Sugar 86, Helena Pollak 81.75, Vladimir Schwarz 80	247.75
Sarajevo: Johanan Spillér 20, Sal. Finci 61, Sulamit Papo 37, Elijas Engel 29.50, Sam. Kamhi 43, A. Wasserstein 3.25, Urie Schneetoppel 37.50, Aron Alkalay 7, Matilda Papo 20, Lola Altarac 87	338.50
	586.25

DAROVNA KNJIGA.

Beograd, Na vjenčanju: Holländer-Baruch 135, Levi-Levi 235, Altarac-Levi 130, Pinto Fischer 290, Rafajlović-Avramović 500, na veridbi Farhi-Mejuhas 245, na prsten Rafajlović-Avramović 500, na avel pok. Lenke Gaon 556, na avel pok. Leje Kalmić 325, na avel pok. Sid. Koen 2720, na limut pok.

Smjer gimnastičkog (tjelesnog) odgoja u Makabija ostaje isti, kao i dosada: najmoderniji odgoj po raznim sistemima, prilagodjenima spolu i dobi vježbača. Osim toga dijelit će se rad u masi od rada sa pojedincima, s kojima će se kao posebnim odjelima izabrani raditi u posebnim satovima, koji su isto tako za sve kategorije već određeni.

Tenis-sekcija »Makabija«.

Igrači, koji žele ove godine igrati neka se izvole prijaviti u tajništvu »Makabija« dnevno od pol 7 sati dalje.

ČAJANKE »MAKABIJA«.

»Makabi« će priredjivati u svom Domu (Palmotičeva ulica broj 22.) svake nedjelje od 5 sati poslije podne do 12 sati u noći nedjeljne čajanke. Svirat će jazz band.

Prva čajanka bit će u nedjelju, dne 7. marta. Kućedomaćica mls. gdja Julija Kōnig, supruga predsjednika »Makabija« g. Julija Kōniga. Pristup imaju samo članovi i po njima uvedeni gosti. Pristupnina: bon za čaj Din 15; početak u pol 5 sati poslije podne.

Sve informacije i upisi novih članova obavljaju se dnevno u tajništvu (Palmotičeva ul. 22.) za uredovnih sati od 5—7 sati naveče i od 12— pol 1 sat u podne.

ČAKOVAC.

(Od našega redovitog dopisnika.)

Židovsko djevojačko društvo u Čakovcu priredilo je na dan 27. marta ove godine kostimiranu purimsku zabavu. Zabava je bila lijepo aranžirana, bilo je 25—35 maski. Zabava je moralno i materijalno uspjela iznad svakog očekivanja. Raspoloženje je bilo vanredno, pa je zabava potrajala do zore. Za uspjeh zabave ide hvala agilnom društveni odbor. Nadamo se, da će društvo, ma da nije cijonističko, kod razdiobe dobitka uvažiti i KKL.

(J. H.)

VRŠAC.

Boravak tajnika Uprave KKL dr. Singera. — Intenziviranje rada za KKL. — Ženska »Pro Palestina« sekcija. — Purimska priredba MCO.

(Od našega redovitog dopisnika.)

Pred dvije nedjelje posjetio je našu organizaciju g. dr. Singer, tajnik Uprave Keren Kajemeta iz Zagreba, na svom propagandističkom putovanju za korist KKL.

Tom prilikom naša je MCO održala jednu konferenciju, na kojoj je dr. Singer objasnio svrhu svoga putovanja i pozvao našu MCO da svim mogućim sredstvima poradi za KKL.

Već prethodno je naš komesar za KKL obrazovao jednu agilnu komisiju, te se nadamo, da će naš rad biti intenzivniji.

Potpredsjednik MCO dr. Aladar Menzer dao je za KKL kao prvi veći dar 1000 din., a za saniranje slabog materijalnog stanja naše MCO 600 din. u ime dragovoljnog i vanrednog cijonističkog poreza, tako isto je i predsjednik vjeroispovjedne općine g. Sami Berg doprinio 600 din. u to ime a više odbornika dali su manje i veće doprinose tako, da je sa tim vanrednim prinosima stanje znatno popravljeno.

Mnogo se očekuje Purimska priredba naše MCO., koja će se održati 27. o. mj.

Ženski Odsjek MCO u vršcu primio je naslov »Pro Palestina« a predsjednicom izabrana je gospodja Gyōri, ličnost, koja daje garanciju za uspješni rad ženskoga odsjeka »Pro Palestina«.

Deputacija cjelokupnog jevrejstva, koju su činili nadrabini dr. Fischer, predsjednik vjeroispovjedne općine Sami Berg i podpredsjednik MCO dr. Mencer pozdravila je novog gradonačelnika Svetolika Jovanovića povodom njegovog imenovanja kojom je prilikom ustanovio historijski fakat, da je jevrejski narod uvijek najpouzdaniji element svake države te naglasio svoje simpatije za MCO.

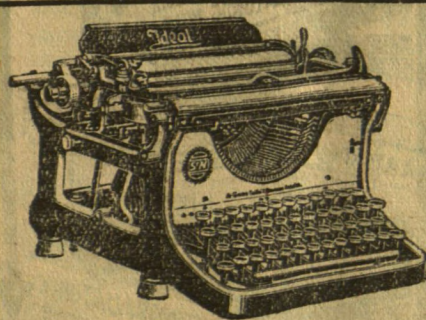
ŽIDOVSKO OMLADINSKO KOLO U ZAGREBU

priredjuje u subotu dne 20. marta o. g. u 9 s. na večer u prostorijama Žid. Gombal i športskog društva »Makabi«. Palmotičeva ul. 22.

ZABAVU S PLESOM.

Reklamacija pozivnica i pretprodaja karata u trgovini gosp. Šandora Schnellera, Strossmayerova ulica br. 6.

*



ZASTUPSTVO

„THE REX CO“

ZAGREB, Sajmište 56.

Ideal

pisali stroj

jest najmodernije i jake konstrukcije, vanrednog materijala i vrlo dugotrajan.

oca na sina, jest u redovima svijesnog naraštaja što spremno nastupa da prima na sebe zadaće suvremenoga židovstva. Uzdanica je općine njezin pomladak.

U ime cijelog predsjedništva, u ime, držim, ogromne većine predstojništva, vijeća i općinara pozdravljam radostan ovaj događaj i kličem: Hedad Makabi!

Završne riječi dr. Šika bile su popraćene živim i dugotrajnim odobravanjem.

Sjednica Vijeća Hevre Kadiše.

U nedjelju, dne 21. februara u 11 sati prije podne održana je sjednica Vijeća zagrebačke Hevre Kadiše. Sjednicu je otvorio predsjednik Hevre Kadiše g. Š. pl. Aleksander. Iz podnesenoga izvještaja predsjedništva proizlazi, da su se za tajem godine 1925. upisala 102 člana. U istoj godini umrlo je 25 članova Hevre, pa je prema tome imala zagrebačka Hevre Kadiša krajem 1925. 934 člana. Izvještaj je Vijeće uzelo na znanje, a jednako su prihvaćeni po nadzornom vijeću ispitani i odobreni računi. Primici su u god. 1925. iznosili 316.962 dinara a izdaci 279.480.—, prema tomu je godina 1925. odbacila višak od 37.480.— dinara. Od te svote zaključilo je Vijeće Hevre Kadiše da dađe 20.000 u fond za izgradnju posebne židovske mrtvačnice (Cadik Hadin) na Mirogoju, 10.000 dinara zakladi za izgradnju židovske bolnice. Ostajući vjerna svojim tradicijama i zadaćama odredila je Hevre da se dađe oveća suma iz budžeta za razne karitativne i socijalne svrhe. Prošle godine izdala je Hevre Kadiša na stalne mjesečne potpore 34.476 dinara, na razne neredovite potpore 37.139.—, na ime dotacija i subvencija pojedinim institucijama (Menza, Djački dom) i stipendija studentima 25.400.—, za lijekove i liječnike za siromašne općinare 6.392.—, za potrebe neimućnih 29.205, a na ime zajmova apsolventima studija i malim obrtnicima 21.000 dinara.

Na sjednici Vijeća Hevre Kadiše mnogo se govorilo o izgradnji Cadik Hadin-a na Mirogoju. Gradska oblast opredijelila je prostor pored židovskih arkada, na kojemu bi Hevre imala da sagradi žid. mrtvačnicu. Ovim se pitanjem bavi Hevre već dulje vrijeme, ali se osim prikupljanja jedne omanje svote nije moglo učiniti ništa stvarna. Članovi Vijeća konstatovali su, da se zbog današnje privredne situacije ne može pristupiti ostvarenju ove zamisli. Cadik Hadin imao bi da stoji oko dva milijuna dinara. Zaključeno je jedino, da se prepusti predsjedništvu, da ono i dalje vodi brigu oko toga, da ideja izgradnje Cadik Hadin-a ostane stalno u evidenciji i da se dađe načiniti inženjerska skica gradnje i aproksimativan proračun.

Zagrebačka Hevre Kadiša — to valja priznati — ima prema veličini bogoštovne općine premalo članova. Hevre Kadiša nije tek pogrebna udruga nekolicine općinara, ona vrši zadatke i potpomaže nastojanja, što presudno utječu na razvitak i intenzitet života jedne naše židovske zajednice. Zato bi bila dužnost mnogih, koji još nijesu članovi Hevre, a po svojim bi imućstvenim prilikama to mogli biti, da pristupe Hevri i time pridonese svoj dio jačanju njezine djelatnosti.

Purimska zabava »Jevrejskog sefardskog studentskog kluba«.

Za purimsku zabavu »Jevrejskog sefardskog kluba« vlada u zagrebačkom gradjanstvu živ interes, pa društvo preporuča, da se svatko tko bi želio rezervirati stol predbilježi u trgovini g. Isaka Semo, Jurišićeva ulica 5, gdje se obavlja rezerviranje stolova i vrši pretprodaja ulaznica.

Obzirom na to, što nema posve tačnog adresara zagrebačkih židova i što su adrese prema tomu manjkave, desilo se, da mnoge porodice i osobe nijesu dobile pozivnice za zabavu. »Jevrejski sefardski studentski klub« moli sve, koji su s pravom očekivali pozivnicu, a nijesu je dobili, da to svedu na gorenje razloge i izvole reklamirati pozivnicu u trgovini gosp. Isaka Semo.

Purimski maskirani ples »Makabija«.

ŽGŠD »Makabi« priredilo je u svom Domu (Palmotičeva ul. 22.) u subotu, dne 27. o. mj. maskirani ples. — Priredba bila je odlično posjećena. Dvorana je bila dupkom puna. Raspoloženje bilo je vanredno. U tom animu potrajala je zabava do u rano jutro. Uz veliki moralni uspjeh i materijalan zadovoljstva. Čisti dobitak ide u korist Jug. halučke farme u Erec Jisraelu i za gradjevni fond »Makabija«.

Redovito vježbanje u novoj Makabijevoj gimnastičkoj dvorani počinje u ponedjeljak dne 8. marta po ovom rasporedu: MUŠKA DJECA: utorak i subota od 5—6. ŽENSKA DJECA: ponedjeljak i četvrtak od 5—6. MUŠKI NARAŠTAJ: ponedjeljak 7—8 i subota 7—8. ŽENSKI NARAŠTAJ: ponedjeljak i četvrtak od 6—7. ŽENSKO ČLANSTVO: utorak i četvrtak od 7—8. MUŠKO ČLANSTVO: ponedjeljak i subota od pol 9 do pol 10 sati. GOSPODJE: utorak i četvrtak od 8—9. MAČEVANJE: za gospodu, ponedjeljak i srijeda u 9 sati. FLORETOVANJE: za muški naraštaj: subota 6—7.

*

K ovom rasporedu treba napomenuti slijedeće: Sve vježbe počinju u tačno naznačeno vrijeme prema kućnom redu. Vježbači moraju biti propisno i uredno obučeni. Za vrijeme vježbe nema na galerije pristup nitko, osim kod djece i naraštaja roditelji i pratnja, koja se mora prethodno prijaviti učitelju. — Vježbači (sve kategorije) dobit će u garderobama svoje ormare (odnosno pretince kod pomlatka i naraštaja) uz uložak.

majke Azriela, Alfandari 170, na avel pok. Vinuče H. Eli 725, na avel pok. Isak Alfandari 495, na avel pok. Samojlo Simha 420, na avel pok. Rašela Kapon 550, na avel pok. Merjam Koen 850, prig. Brit mila sina Nisim Abinun 130, na Brit mila sina, Isidon Šlang 220 9196.—

Vinkovci: U svatovima Berte Baum 200, na Barmicva I. Hoffmann, Žiga Hoffmann 300, Jakob Schlesinger 100, Natan Schlesinger 100, Adolf Hirtweil 100 800.—

Zagreb: Prig. Barmicva Lava Schreimera 230 230.—

10.226.—

PREGLED.

Iz Bosne i Hercegovine	5105.25
Iz Hrvatske i Slavonije	14.359.75
Iz Srbije	10.216.—
Iz Vojvodine	9.972.40

Din. 39.653.40

Športske potrebštine dobijete u najboljoj kvaliteti kod „NEGRO“ ILICA 19.

MIRKO ŽUGEC

Zagreb, Duga ul. 19.

Specijalna trgovina: antičnog pokućstva, zbirka oružja te raznih drugih starinskih predmeta, ujedno specijalna radionica za restauriranje antičviteta.

Darovi za Jugoslavensku Halučku Farmu u Erec Jisraelu

Doprinosi od 1. oktobra 1925. do 4. marta 1926.

Mitrovica: Dr. Žiga Baum 1000 1000.—

Osijek: Obitelj Ignjo Haas 50, ud. Marija Fischer 100, M. Fischer 50, David Fischer 50, Lavoslav Baum 200, Hugo Hahn 200, Aleksa Piliš 100, Johana Reisner 50, Bela Friedmann 100, dr. Hugo Bauer 100, obitelji Bauer i Spitzer 200, dr. Nikola Tolnauer 100, Stevo Silović 100, Ljudevit Kohn 500, dr. Hugo Spitzer 500, Leopold Kraus 10, Rudolf Gieskann 50, Maks i Hinko Stein 200, Elza i Vladimir Fischer 100, Ervin Schön 100 2860.—

Slatina: Suficit Hanuka-zabave 1000, N. N. 50 1050.—

Bjelovar: Lav Hirschl 300, Josip Altmann 50, dr. Hinko Gottlieb 50, dr. B. Mühlhofer 50, Karl Mandl 50, Gustav Hirschl 50, Hugo Breuer 50, Kraut i Tauber 50, Milan Lauš 30, inž. Leo Kraus 30, Alex. Pollak 20, Jaqu. Pollak 20, Drag. Schulhof 20, Lad. Stern 20, S. Weiss 10, Kvaternik dosp. ref. 10, Lav Kraus 10, N. N. 130, Žiga Altmann 50, Ign. Fürst 50, Jakob Fürst 50, Oto Wolf 50, Bela Bürgner 50, Ernest Pollak 50, Lavoslav Beck 50, Makso Löwy 50, Samojlo Stern 50, Bernard Kraus 50, Makso Stern 50, Hugo Fürst 50, Ljudevit Fuchs 50, Ferdo Singer 50, Mijo Wolkenfeld 50, dr. Drag. Ländler 50, Vjekoslav Fürst 50, Aleksander Steiner 50, Albert Steiner 50, Anton Steiner 50, Oton Pollak 50, Ign. Rosenberg 50, Filip Lipšić 50, Herrnstein i Dragoner 50, Julio Lausch 50, Tausig i Hirschl 50, Kürschner i Grünhut 50, Milan Pollak 50, Hofmann i Perl 50, Ackermann i Hirschl 50, Braća Beck 50, Žiga Pollak 100 2600.—

Zagreb: Dr. B. S. 2500, Gustav Steiner 200, Reg. Maestro 50; sab arak Ehrenfreund: Ezra Kajon 100, Artur Kohn i Winkelberger 100, Šipser 55, Dav. Zimmermann 150, Kar. Kremer 100, Milan Wachtel 100, Mojsije Ehrenfreund 50; sab. arak Diana Romano: A. Deutsch 300, Herm. Schlei 100, M. D. Šandor 50, D. Spitzer 100, Stein 50, Rendeli i dr. 50, Jul'o Goldstein i braća 100, Vilim Hoffmann 100, F. Hirschl k. d. 50, R. Bauer 100, Schulhof 100, Silberstein 100, dr. Altmann 500, Wolf 20, Schwarz i Bier 50; sabirni arak Hulda Strasser: A. Romano 1000, Adolf Stern 200, Rendeli 100, Pesing i Pollak 100, Ovex 100, Hahn 50 Palma d. d. 200, Stiasny 100, Schrenger i drug 100, Nafusi i Halpern 100, D. Pfeiffer 30; sab. arak Erna Licht-Clara Barmaper: dr. Aleksandar Licht 2000, dr. Ljudevit Schwarz 500, Clara Barmaper 500, Kamitz i Schmeller 500, dr. Eisenstädter 1000, dr. Marko Horn 300, Mavro Günsberg 300, dr. Milan Borković 200, Julio Kollmann 200, Teodor N. 200, Kohn 200, Endreny 300, dr. J. Mogan 500, dr. Rudolf Grünfeld 100, Julio König 1000, Koloniale 250, dr. Kastl 200, Viktor Selinger i sin 100, Egon Pollak 100, dr. G. Kraus 100, »Pompador« 100, Schwartz i Bier 100, Herzog 500, dr. Farkaš 100, N. N. 300, N. N. 100, B. Hoffmann 150, Vilim Steiner 100, A. Greif 100, Güttmann 50, Präger 100, Axelrad 100, J. Altschul 100, dr. Fröhlich 100, Josip Engelsrath 100, F. Schwabenitz 50; sab. arak Cohen: Josip Cohen 100, dr. Marko Bauer 100, Ig. Molnar 50, Fürst 100, Adolf Fesiel 100, R. Slinger 25, Kraus 100, dir. Braun 100, Slav. Deutsch 200, dr. L. Susman 100; sab. arak S. Schlesinger: Hugo Schlesinger 200, Aronne Polaco, Trieste 200, Ruža Schlesinger 100, N. N. 300, Roza Podvinec 30, dr. H. E. 100, Taler 60, Katus Kraus 50, Forgač 100, Zentner 30, Schotten 100, Buchsbaum 30, Oskar Fürst 50, Opolsky 50, Vlatko Freund 100, dr. D. Rosenberg 200, Ludwig Pfeiffermann 100, Eduard Stern 30, M. Rosenberger 50, dr. Edo Deutsch 100, Elias E. Kajon, Sarajevo 50, A. D. 50, N. N. 100 Baum i Marković 150, Emil Rosenfeld 100, A. L. 1000, L. K. 50, Berkeš 200, Ing. B. Ivanović Niemirovski 200, Ing. Ludvig Singer 100, Gostl 50, Gerber 50, Buki Kampus 200, nečitljivi potpisi: 560, N. N. 50; sab. arak gdja. dr. Neuberger gdja. dr. Sussmann: Slaveks 500, Matija Freund 500, N. N. 200, Koloniale 200, Lavoslav Korvin za pok. brata Adolfa 200, Teodor Schillinger 200, dr. Baum 200, dr. Albert Baum 50, Binder i Polgar 100, dr. Oskar Fischer 100, Hinko Rosenberg 100, dr. Spitzer 100, dr. Mayer 100, dr. Neuberger 150, E. N. 100; sab. arak Therese Neubrunn: dr. Löwinger 200, dr. Feliks Kohn 200, Gustav Schwarz 100, Jakob Deutsch i drug 100, potpis nečitljiv 20, Strasser i Konio 200, Svarcenberg i Stern 100, N. N. 100, Kaufmann i drugovi 200, Braća Pollak 50, Union, osig. dr. 50, Marešak i Fleischmann 30; sab. arak Gyula Wiener: Braća Frank 100, Dragutin Ullmann 100, Julije Wiener 100; sab. arak Freiberg: R. Mann 50, Richter 50, Knaker 50, Danitt 100, A. H. 20, Haas 40, Goldstein M. 70, Melamed 50, N. N. 70; sab. arak Milan Kastl: Milan Kastl 100, Albert Hirsch 20, Josip Steiner 20, N. N. 20, Ječenić 20, Josef Bondy 20, Vera Matković 20, Hermann 20; sab. arak Frieda Spitzer-Bela Neumann: Lav. Schwartz 500, dr. Rosner 100, potp. nečitljiv 50, Oriënt 100, dr. Žiga Neumann 200, Julio Schwarz 200, J.

Rendi 100, Medjunar. banka 100, Julio Glück 300, dr. Steinhart 100, N. NN. 100, Bornstein i Singer 100, Bornstein 50, nečitljivi potpisi 100; sab. arak dr. Aleksandar Licht: N. N. 400, Miloš Drobac 200, dr. Ivo Schwarz 50, Žiga Graf 100, Hinko Lederer, Hrv. Kostajnica 100; sab. arak Ferdo Schwarz: Ferdo Schwarz i drug 200, dr. Karlo Steinhart 100, Salamon Weiss, 100, Hinko Goldstein 100, Milan i Zvonimir Lauš 200, Josef Bondy 100; sabirni arak Kastl-Hirschl: Braća Gross 500, Hoffmann 100, Pragmaš 100, Mella Kohn 50, dr. Schwartz 50, Bornstein 50, Schmutzer 200, Rosenwasser 50, Berkeš 50, M. Fuchs 100, Engel 50, Richte-rovo mljekarstvo 100, Heim 50, Abeles i Deutsch 150, potp. nečit. 100, dr. Steinhart 150, dr. Hirschl 50, Scheiber 100, Lederer 50, Bier 50, Schreiber i Majer 50, Herlinger i Weiss 50, Braća Baum 100, Oskar Weiller 50, dr. Fischer 50, dr. Spitzer 50, potp. nečit. 50, Stein 100, D. Ebenspanger 100, Goldmann 50, dr. Fischer 100, Šandor Schneller 100, Emanuel Menzel, Wien 100, nečit. potpis 100, Wiener Bank-Verein 500, nečit. potpis 50, Marko Benedik 50, J. Salom 30, C. D. Gaon 300, Braća Hirschler 100, Alb. Pollak 50, Dragutin Kastl 50, Esty Kastl 50, Augusta Baum 100, Drag. Hirschl 100, K. Büchler 50, Otto Kastl 20; sab. arak Vilma Lyon: Hermann Schlei 50, Gottlieb 30, Olga Stein 20, Isak Semo 50, N. N. 10, Regina N. 10, Löwenthal 10, B. Kalman 10, B. König 10, David Schlei 20, Lazar Schlei 20 37.360

Sisak: Po 50: Žiga Jünker, Samuel Strasser, Dir. Schlesinger, B. Meov, Josip Gross, Rudolf Steiner, Imbro Pollak, Emil Hoffmann, Daniel Beder, Viktor Schwabenitz; po 100: dr. Silberstein, Bernh. Klein, Josip Frisch, Max Hirschler; po 250: dr. Leon Ferić 1150.—

Vinkovci: Po 50: A. Kohn, O. Sonnenfeld, Sonnenfeld i Pisker, Kastner, Engel i Deitelbaum, Lav. Hamburger, B. Fleisch, Braća Marton, Weber i Zilzer, N. N., Vilko Ornstein, N. N., Žiga Brichta, Lav. Fleisch, N. N., Dav. Fischhof, N. N., Weinberger, M. Schlesinger, N. N., Jakob Schlesinger, Hubermann, A. Hecht, H. Händler, Armin Baum, J. Herzog, dr.

I. Lang, A. Hirtweil, F. Schön, Hirschfeld i Schlesinger, Ste Ljud. Kaiser, A. Grünwald, po 100: Güttmann, dr. A. Deuts dr. J. Stančić, E. Löbl, po 300: Regina Rosenberg, po 30: k žara Reich, po 20: Dav. Adler, R. Abraham, Stock, H mann, Herzog, manji prinosi 46 2526.—
Split: M. M. Altarac 20 20.—
Beograd: Mjesna cijon. organizacija, bez specifikacije 17.920.—
Prijština: Bez specifikacije 500 500.—
Darugar: Bez specifikacija 1000 1000.—
Sarajevo: Jakov Maestro 50, žid. omladinsko kolo 300 300.—
prihoda Hanuka-zabave 600 600.—
Hercegovac: Ljudevit Kaufer 400 400.—
Vukovar: M. C. O. 2000, N. N. 1000, Aleksa Stei 1000, dr. Daniel Klein 200, Vilim Engl 100, Josip Strauss 1000, Adolf Herzog 300, E. Bier i sinovi 150, Lav. Schäffer 150, specifikacije 500 5500.—
Nova Gradiška: M. C. O. 100 100.—
Gjulaves: Leon Gross 200 200.—
Valjevo: Isak Weinberger 500 500.—
Sanski Most: Sakupljeno na zaručama Kabilo-Kob 500.—

Stari Bečej: Nikola Gomboš 50, Adolf Verteš 50, Samu Blos 50, po 10: Zoltan Weinberger, Tibor Handel, Karl Laderer, Ignatz Eibenschütz, Gjula Schlesinger, Samuel K. R fael, Ignaz Fischer, dr. Ljudevit Havas, Vilim Holländer, G vra Darvas, Gjula Müller, Karl Gieskann, po 20: Ladislav Schwartz, Büstenfabrik »Drina«, po 15: Jakob Trebitsch, p 5: Wwe Neuberger 330.—
Tuzla: Šimson, omlad. udruženje 400 400.—
Zemun: Jevrejsko dobrotvorno društvo 2000 2000.—
Virovitica: Sakupio Julio Bing 100 100.—
Čakovac: Oto Jungwirth 50, Žid. oml. dr. 50, S. Neumann naslj. 50 150.—
Debeljača: Sakupio dr. E. Feuer 610.—
Križevac: Felix Weinberger, Zora Hirschberger, Vil Schwartz, Olga Schwartz, Alex. Goldschmidt, Vjera Deutsch Irena Schwartz, Jelka Goldberger, Mela Hirschl, Zlata Hoffmann, Božo Grossmann, Ana Schönbaum, Debora Hirsch Fritz Pollak, Robert Pscherhof, Gis. Strauss, Vjera Schwartz Leo Scheyer, svi po 50 900.—

Umišlo svega 80.326.—

FOTO-ATELIER
WEINRICH I DRUG - ZAGREB
ILICA 34 TELEFON 7-59

SALON „EMA“
češljaonica za dame
Zagreb. Ilica 12.

VIDITE LI OVE ZLATNIKE?
To su zlatnici po 10 franaka, koji se nalaze u ZLATOROG TERPENTINOVOM SAPUNU
On je kemički spoj, sapun je mnogo bolji od običnog sapuna.



Dva silna čistioca djeluju u njem zajednički i upotpuuju jedan drugog
TERPENTIN RASTVARA NEČISTOĆU, SAPUN JU ISPIRA
Djelovanje Zlatorog terpeninovog sapuna je stoga nenadkrljivo i pokraj toga zajamčeno neškodljivo. U najkraćem vremenu stekao si je Zlatvrog terpeninov sapun priznanje svih kućedomaćica.
Svaka domaćica, koja je samo jedanput s njime prala, ne rabi više nikakav drugi sapun.
Da se Zlatorog terpeninov sapun upozna i uvede i u najširim krugovima biti će počam od 1. decem. 1925. god. U svaki tisući komad
ZLATOROG TERPENTINOVOG SAPUNA utisnut je po jedan zlatnik od 10 franaka, koji za vrijeme pranja iznenadjenom domaćicu blistajući pozdravi. 1922
Mnogo zlatnika je do sada već nadjeno. — Kupite još danas taj pravi „Zlatni sapun“ i tražite zlatnik.



ANTUN SEČEN
Modna krojačka dvorana za gospodu
ZAGREB
Ilica broj 77. Telefon 28-87.
Izrađuje odijela po najnovijem i najmoder-
nijem kroju. - Vanjske narudžbe obavljaju se
najbrže i najtočnije. Imade uvijek na skladištu
najmodernija engleska sukna.

כשר RESTAURACIJA
M. KOHN
ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 19. I.

Menu počam od 15 din. (više vrsti jela).
Primaju se abonenti u i izvan kuće

Zagrebačka tvornica slatkiša
Robert Spiegler i drug k. d.
Ilica broj 65.
Nudjamo prvorazrednu slastičarsku proizvo-
dnu - Torte počam od 30 dinara. Preproda-
vaoci znatan popust.

Antialkoholni mliječni restaurant
„Obradovićevo Zdravljak“
Zajamčeno naravno mlijeko, kao i svi mlije-
čni proizvodi, prvorazrednog kvaliteta uz
najumjereniju cijenu.
Specijalitet „Jogurt zdravljak“

Strogo
כשר
Mesnica
Al. Feliks
Petrinjska 6.

POZOR! POZOR!
Najbolje cipele
domaći ručni proizvod - dobiju se u trgovini
„Uzdanica“
Primaju se narudžbe po mjeri. - Elegantne
lak-cipele muške i ženske. - Cijene bez kon-
kurencije. - Preporuča se
„Uzdanica“, proizvod cipela
Eugen Bival, Zagreb
Frankopanska 18. Telefon 19-77.

Novost! POZOR Novost!
„Čilim-Krevet“
Najnoviji Patent broj 13798
najpraktičniji na svijetu, što
svaka kuća mora da ima, kao
i svi hoteli, bolnice, institu-
cije, vojništvo, kupališta itd.
stoji samo
Din 550.—
šaljem poštom pouzecom.
Nadalje imadem veliko skladište
perja i to: za jastuke i
blazine mješano D 60.—, polu-
bijelo čehano D 100.—, polu-pahuljice D 200.— kg.
JOSIP BROZOVIĆ
Tapetarska i poplunarska radnja
i kemička čistiona perja
Zagreb, Boškovićeve ul. 18.

»ARTES«
Laštilo za parket podove
kramirano najbolje bijelo i žuto, daje bez truda
ljepi sjaj. Cijena 1 kutiji ¼ ko Din. 15 —
1 kutija Din. 65., 10 kutija Din. 150 franc. pošt.
Preprodavaoci dobiju popust.
Razašilje Artes kem. lab.
Zagreb Petrinjska 3 III. Telefon 19-97.

Na veliko! Na veliko!
Južno voće
Narandje, Mandarine, limune, smo-
kve, datulje i t. d. nudja svaku koli-
činu uz najjeftinije cijene
Jakob Švarc
Zagreb, Gundulićeve 4.

TRGOVINA UMJETNINA«, EDO ULLRICH.
Izložba slika, — Stalna izložba slikarskih
i kiparskih umjetničkih radova.
Ilica broj 40. — ZAGREB. — Ilica broj 40.

Željezne krevete
i ostalo željezno pokućstvo izrađuje najso-
li-dnije „ZMAJ“ D. D. ZAGREB
Petrinjska ul. 3
Tražite cjenik!

Auto-pribor
ZAGREB, Marovska ulica 18.
Sve auto-potrebštine, ulje, gume, benzin i td.
Automobili **O. M.**
Popravak gumene robe

Ljudevit Polak Petrinjska ul. 3
Veliki izbor delikatesa, suhomesnate
robe, likera, čaja, ruma, kekisa, raznih
riba i južnog voća.
Cijene umjerene. Solidna podvorba

Kako se može postati filmski glumac
ili glumica i šta filmski kandidati o
filmu znati moraju.
Jedno djelo koje treba da čita svaki prijatelj
filma i kina. Prva i jedina literatura na na-
šem jeziku o filmskoj karijeri. **Upravo izašlo!**
Prospekt besplatno! Cijena Din. 30 i 5 Din.
za poštarinu. Narudžbe i novac se šalju:
FILMSKOJ KNJIŽNICI OCEAN-FILMA
Zagreb, Petrinjska ul. 28j

ZUBARI!
Dentističko zlato, platinu i
platon (bijelo zlato) kupujete
najjeftinije i najbolje kod
Zlatarka d. d.
Zagreb
Preradovićeve ulica 1.

POPLUNI
rouge, klot, satin i mode. — Posebna
izradba popluna od pahuljica. Zagre-
bačka industrija popluna M. JUNG-
WIRTH I DRUG, Zagreb, Vlaška 92

„Gaby“
Kitničarija i parfumerija
Zagreb Nikolićeve 11.

Talesim za bar micva i starile
uz umjerene cijene
Srećko Hofman
Knjižara i papirnica
ZAGREB
Ilica 92 Telefon 9-58

ZLATO, SREBRO,
PLATINU
kupuje uz najbolju cijenu
Zlatarka d. d.
Zagreb
Preradovićeve ulica 1.
1951

CIPELE
gradjanske i bakandje dobiju se naj-
bolje i najjeftinije samo kod
Trgovina cipela i gamaša
IGNJO MOLNAR
Zagreb, Draškovićeve 4. Telef. 16-01

Tiskanice i papir
za trgovačka i industrijalna
poduzeća
i sve uredske potrebštine
nabavljate
najbolje i najjeftinije
kod
Tiskare, knjižare
i knjigovežnice
**MIROSLAV
WEINER**
GJURGJEVAC
Zatražite cjenik i proračun za tiskanice!

Soježe prispjele **Bečke košer kobasice**
poznate i renomirane tvornice košer suhomesnate robe:
L. & T. Piowatti, Beč
Prodaju se jeftino u trgovini speceraja i delikatesa
M. Drobac i drug, Zagreb, Gundulićeve 17

TEHNIČKI BUREAU
„TEBIN“
Telef. 27-04 - ZAGREB - Zrinjski trg 15
Auto-gume MICHELIN. Akumulatori VARTA-
TUDOR. — Zavod za vulkaniziranje guma.
Auto pribor i auto potrepštine. — Stalna sta-
nica za punjenje i popravak akumulatora.



KUĆE NA LUTRIJI



Riješenjem g. ministra Poljoprivrede i Vo-
da od 9. decembra 1925. broj 46806./I. odgo-
djeno je vučenje zgoditaka lutrije kuća »Pr-
vog zagrebačkog radničkog društva« na

1. svibnja 1926.

Ovom odgodom želi društvo omogućiti
svim dosadanijim kupcima srećaka kao i bu-
dućim, da igraju sa svojom srećkom na glavni
zgoditak, pošto do sada nije bio rasprodan
dovoljan broj srećaka. Do sada je bilo prod-
Protektora društva

no 18.000 komada srećaka, pa je ovoj odgodi
svrha, da se poluču barem 25.000 komada
srećaka. Osim toga povećaje se lutrija sa još
jednim zgoditkom i to sa darom

Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra I.

koji se dar sastoji od prekrasnog zlatnog mu-
škog sata. Taj dar izložen je kod tt. Kastner
i Oehller u Zagrebu, Ilica broj 4. Društvo radi
toga pozivlje i umoljava sve dosadanje kupce
i interesente ove lutrije i cjelokupno gradjan-
stvo grada Zagreba, kao što i vanjske prija-
telje radničke sirotinje, da podupira ovu ple-
menitu svrhu najstarijeg našeg humanitarnog
društva u našoj državi, koje se brine u bolesti
i nemoći za svoje članove obojeg spola, dok
ista traje, da se polučeniim dobitkom omogući
izgradnja društvenih prostorija, a osim toga
pruža se svakom mogućnost, da za

U slučaju, da se rasproda potrebna koli-
čina srećaka još i prije 1. svibnja, to će se i
samo vučenje obaviti prije i dan vučenja pu-
tem novina objaviti, vanjskim prodavačima
srećaka pripisat će se izvorna listina vučenja
besplatno.

Prodaja srećaka

obavlja se kao i do sada, te se neka svatko
tko želi rasprodavati srećke obrati izravno na
predsjednika lutrijskog odbora g. Josipa Fra-
na Opavu, Zagreb, Nadbiskupski trg broj 11,
I. kat.

neznatnih 50 dinara postane kućevlasnikom.
Požurite se sa kupnjom srećaka, da se vučenje obavi još i prije roka.

STAKLANA
BRAĆA GROSS
 ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.
 Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.
 Najjeftinije vrelo za nabavu:
 Svih vrsti stakla
 Porculana
 Svjetiljaka
 Ogledala
 Okvira
 Staklenih ploča
 Raznog kuhinjskog pribora
NA MALO I VELIKO
 Najveći izbor letvica za okvire.
 Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.


Delikatesa A. Goljević
 Nikoljeva ul. 17.
 imade na skladištu raznih sira, suvežeg tešanskog maslaca, sardina, keksa, bombona, čokolade, likera, ruma, konjaka i t. d. te se ovime poštovanom općinstvu najtoplije preporuča.

Prvorazredna bojadisaona i kemička čistiona odjeće
- MAX PONGRATZ -
 ILICA 48 - ZAGREB - ILICA 48
 (gornje dvorište)

PARNA PEKARNA WIESLER
PETRINJSKA 73.
 Proizvadjia i razaslije prvorazredni Karlsbadski ljekoviti dvopek (Zwieback) kao i la. graham kruh uz najkulantnije cijene.

NAJBOLJA VUNA
 kao i svila za jupere, čarape, veste, vumeni rupci, košulje, sve vrsti DMC robe, razni pamuci, te pribor za vezenje i pletenje dobije se najjeftinije kod
FERDO SCHWARZ I DRUG Zagreb
 Ilica 45. Podružnica: Jurišićeva 12.
 Telefon 2-56 Telefon 6-34

GALOŠE
 sniježne cipele, te svu gumenu robu popravljia brzo i solidno i jeftino
 Zavod za popravke gumene robe
ZAGREB, PRERADOVIĆEVA ULICA 22.


 Kupnja i prodaja gumene robe
 Popravak pneumatika
 Auto potrebštine
RUDOLF JURZA
ZAGREB, NIKOLIĆEVA 6

RICHTEROVO MLJEKARSTVO
 Svi mliječni proizvodi
ZAGREB
 Tkalčićeva ul. 1. — Pejačevićev trg 17.

PRESELENJA PO GRADU, KAO I IZVAN GRADA
 te željeznicom sa Möbelvagonom, dovoz različite robe i sa kolodvora, obavlja savjesno i uz najjeftinije cijene otpremništvo
 Eliš i Lah,
 vlasnici velikih zračnih skladišta i industrijskih kolodvora
 Zagreb, Nikolićeva ulica br. 10, telefoni 13-36.

Južno voće
 narandže, limuni, maroni, datulje, bademi, smokve, lješnjaci, rusi i t. d. najjeftinije kod veletrgovine
J. Dragoner, Zagreb-Beograd
 Nikolićeva ul. 4. - Telef. int. 27-83
 Brzjaví: Oranges Zagreb.

Skladište benzina, strojnog i autoulja.
 Petrolej i parafin.
IGNAC ASCHER
 Zagreb. — »B« cesta 19a. — Zagreb.

Štampilije, društvene znakove, vigneté, gravure, čekice, emajlirane ploče, signatúre izradjuje brzo i jeftino
Zavod za rezbariju i štampilije
BREZINA I DRUG, ZAGREB
 Frankopanska ulica broj 9. — Telefon int. broj 84


Vjekoslav Flosberger
 M. Rothmüller — vlasnici — H. Grossmann
 Električna brusiona i trgovina finočelične robe.
ILICA 8. ILICA 8.

Sanduke
 svakovrsne po mjeri izradjuje
Herman Müller, Zagreb
 Ilica 220. Telefon 4-10.
 Stovarište tvrdog i mekog stolarskog drva.

Nadgrobni Spomenici od **D. 500.-** gore
NADGROBNI OBRUBI, GROBNICE
 u velikom izboru prekrasno izradjeni od crnog švedskog granita, Labradora, Sienita, svih vrsti mramora kao i domaćeg trajnog kamena, mramorne ploče u svim bojama uz najumjerenije cijene kod
Kiparstvo i klesarstvo
Jaroslav Strecha
ZAGREB
 Ilica broj 210.

Nabavljajte pokućstvo kod naše domaće tvornice pokućstva
L. F. KOHN, ZAGREB, Ilica 42. Telefon 2-02.
 koja će Vaš dom ukrasiti sa sjajnim namještajem, jeftinije no igdje.

PAMUK sve vrsti i u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani
A. ROMANO ZAGREB,
 Boškovićeva ulica broj 15
 Brzjaví: DIANA Telefon broj 23-66
MOLINO žutica platno
šifoni
 vata (za poplune)

Tvornica umjetničkog pokućstva
BOTHE i EHRMAN D. D. ZAGREB
Tvornica: Zagreb, Savska cesta broj 25. Telefon broj 14 i 19-99.
Prodavaona: Zagreb, Ilica 38. ulaz Mesnička ul. Telefon broj 17-76.
Podružnica: Beograd. Kralja Petra ulica 20.
Komisijona skladišta:
 Braća Stožir k. d., Bjelovar, Lavoslav Dukelić, Gospić,
 Depolo i Stipčić, Sušak, Janković i Grujić, Piš,
 Lazar Gitanasijević i Kompanija Skoplje Josip Pijavić, Split.
 — Proizvadjia: pokućstvo svih vrsti i slogova, kompletni uređaj za stanove, banke, hotele, kavane i restauracije. —
SKLADIŠTE TAPETA I KOŽNIH GARNITURA.